

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**OCHRANA ZVÍŘAT PROTI TÝRÁNÍ V INTENCÍCH
SPRÁVNÍHO A TRESTNÍHO PRÁVA**

Autor práce: Andrea Stará
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Prezenční studium
Vedoucí práce: Mgr.et Bc. Josef Kříha
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2010

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval/a samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. et Bc. Josefu Kříhovi za pozornost, kterou mé práci věnoval, trpělivost, ochotu a metodické vedení práce.

Dále Ing. Jiřímu Duškovi za cenné rady týkající se formální úpravy bakalářské práce.

OBSAH

ÚVOD	5
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	6
2 HISTORICKÝ A SOUDOBÝ VZTAH ČLOVĚKA A ZVÍŘETE	7
2.1 Postoj zvířete z historického hlediska	7
2.2 Zvíře a rozvoj doby	8
3 LEGISLATIVNÍ ÚPRAVA OCHRANY ZVÍŘAT PROTI TÝRÁNÍ	11
3.1 Základní právní úprava ochrany zvířat proti týrání v EU.....	11
3.2 Postavení zvířete a jeho ochrana proti týrání v právních předpisech ČR.....	13
4 TÝRÁNÍ ZVÍŘAT PODLE SYSTEMATIKY ZÁKONA	16
4.1 Výklad a obecná východiska základních pojmů	16
4.2 Zákaz týrání zvířat a jeho samotná propagace.....	19
4.3 Vybrané případy násilí páchané na zvířatech	22
4.3.1 Ochrana zvířat před týráním během přepravy a silničního provozu	22
4.3.2 Veřejné vystoupení zvířete	24
4.3.3 Zvíře určené pro pokusy	26
4.3.4 Usmrcování zvířat a způsoby jeho provedení	27
5 TÝRÁNÍ ZVÍŘAT Z HLEDISKA SPRÁVNÍHO A TRESTNÍHO PRÁVA	31
5.1 Správně-právní aspekty související s ochranou zvířat	31
5.1.2 Správní delikty a zvláštní opatření týkající se ochrany zvířat před týráním..	34
5.2 Trestně-právní aspekty související s ochranou zvířat	36
5.2.1 Trestné činy na úseku týrání zvířat.....	38
6 SYSTÉMOVÁ OPATŘENÍ A JEJICH FUNKČNOST	40
6.1 Orgány ochrany zvířat a jejich funkčnost.....	40
6.2 Působnost a úloha nevládních organizací činných v oblasti ochrany zvířat.....	42
ZÁVĚR	45
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	46
PŘÍLOHY	48
ABSTRAKT	61
ABSTRACT	62

ÚVOD

Ochrana zvířat proti týrání je sociálním i odborným tématem, které klade důraz především na zdraví, zabezpečení a přirozený vývoj zvířat. Pojednává o zajištění nejen určité spokojenosti, ale i pohody, které jsou k jejich životu nezbytné.

Komplikovanost vztahu mezi člověkem a zvířetem je známa již od samého počátku civilizace, a proto uplatnit dobré životní podmínky zvířat si žádá odborníky, určitý právní náhled a navržení možného zlepšení v této oblasti. I přestože jsou zvířata považována za něco podřadného, jsou to živé bytosti, jenž je potřeba nějakým způsobem chránit a respektovat.

Důvodem výběru zvoleného tématu je jeho aktuálnost a osobitost. Zvířata kolem nás hrají bezprostřední roli a jejich týrání se stává nepřijatelným lidským jednáním, při kterém dochází např. k psychické či fyzické újmě, chování v nehumánních podmínkách, propagaci apod.

Vzhledem ke struktuře oboru bezpečnostně právní činnosti se základní myšlenka dotýká zejména právních postojů k týranému zvířeti, dopadů za porušení jednotlivých zákonů opírajících o sféru ochrany zvířat a objasnění nesrovnalostí a nedostatků ve zkoumané oblasti.

Zákony a jinými právními předpisy jsou dány veškeré podmínky pro jejich bezpečnost, pravidelné kontroly a také mnohé povinnosti státních orgánů. Jsou nezbytné pro každodenní chod společnosti a správné fungování vztahu mezi zvířetem, člověkem i státem. Pokud by právní předpisy nebyly respektovány, došlo by k selhání jak etických aspektů společnosti, tak zároveň i její odborné náplně.

Bakalářská práce by měla shrnout veškeré znalosti a poznatky z oblasti týrání zvířat v České republice, vystihnout ucelený obraz o vybraných případech a zhodnotit stanovené cíle.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Cílem bakalářské práce je objasnění vztahu mezi člověkem a zvířetem a jeho postavení ve společnosti z hlediska historického a současného, dále analyzování a syntetizování základních pojmů, detekování problémových oblastí v rámci ČR, a v neposlední řadě systematizování vzájemného vztahu mezi právem a společností.

Problematiku vztahuji k legislativnímu stavu na úseky ochrany zvířat vzhledem k zákonu danému - *de lege lata* a k zákonu příštímému - *de lege ferenda*, dále pak k vynutitelnosti výkonu práva a nástinu systémových opatření (prevence, organizace, kampaně), u kterých je především potřebné zkoumat stav a reprodukci zvířete.

V práci se zaměřuji na dostupnou literaturu a informační zdroje, které se dané práce týkají. Vybrané téma vychází především ze zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů; zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku; zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů; zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, které jsou pro práci nejpřínosnější. Jde o pevně stanovená pravidla, podle kterých se obyvatelé ČR musí řídit. Nynější právní úprava přináší mnoho nového vzhledem ke vstupu ČR do EU. Proto je třeba poukázat na jisté možnosti ve zlepšení ochrany zvířat proti týrání a jejich dosavadních právech na život.

V práci budou uplatněny jednak kvantitativní metody (statistiky a příklady z empirických materiálů) k objasnění momentálního stavu ochrany zvířat v rámci celé České republiky, a jednak kvalitativní metody (řízené rozhovory formou otevřených otázek) k obohacení a rozšíření dané práce. Zveřejněním těchto údajů můžeme dosáhnout především reálný přístup a otevřenou diskuzi o těchto otázkách.

Dále poukazuji i na bezpečnostní opatření či právní postihy za útoky lidí na zvířata. Vymezuji hranici přestupků, jiných správních deliktů a trestů za tyto činnosti, které by měly odpovídat stupni týrání a reference pro odsouzení pachatelů (fyzických či právnických osob).

I když si zajištění ochrany zvířat před týráním žádá patřičný postoj a úsilí k dosažení požadované úrovně, jsme to právě my, kdo může alespoň z části omezit neúměrné násilí páchané na zvířatech.

2 HISTORICKÝ A SOUDOBÝ VZTAH ČLOVĚKA A ZVÍŘETE

2.1 Postoj zvířete z historického hlediska

Lidská společnost byla již od samého počátku obklopována zvířaty, uvědomovala si jejich důležitost, věděla, že bez jejich pomoci a pokory by civilizaci nikdy nevytvořila. V dávné době znamenala zvířata pro člověka především zdroj obživy, kožešin, kostí, ale také v mnoha případech úhlavního nepřítele. Pro lidstvo to značilo určité nebezpečí a boj o přežití. K závatné změně jejich vztahu došlo postupnou domestikací a podřízeností.

Domestikaci lze vymezit jako proces, kdy zvířata jsou člověkem držena v zajetí a ochočena tak, aby byla zvládnutelná nebo dokonce oddaná a poslušná, ale navíc u nich došlo ke genetickým změnám v důsledku jejich soužití s lidmi.¹

Domnívám se, že domestikace je mnoha případech viděna jako velký pokrok pro lidskou společnost, kdy se z divokých zvířat stávala domácí. Lidé přestali být závislí pouze na lovu, snažili se zvířatům více porozumět, pochopit jejich chování a systematicky je využívat.

Velmi úzce s domestikací souvisí nástup zemědělství, který znamenal především bližší soužití člověka se zvířaty. Bez využití a pomoci zvířat, by byla veškerá práce značně problematická. V zemědělství vznikla povinnost se o tyto tvory starat, zabezpečit je a vycvičit je k ochraně člověka a jeho majetku. Vlastní ochranu však nepociťovala.

V zemědělském období pak člověk nejen pečoval o zvířata, ale také o změnu celé krajiny. Přeměnil obrovská území v zemědělské pozemky, na kterých hospodařil společně se zvířaty.² Zvířata pak často využíval spíše jako zemědělský produkt, než jako někoho, kdo žije vedle nás.

Postupem času docházelo i ke značnému růstu obyvatel, který vedl k vyšším nárokům po zvířatech, jejich mase a kůži. Většina lidí začala mít zvýšené konzumní choutky a vidinu větších zisků. Zvíře bylo určeno jen pro přijímání potravy, trávení a přibývání na váze, tudíž se mu nedostávalo přirozených pudů a vývoje, jako například lovu či rozmnožování.

---

¹ CARAS ROGER, A. *Zvířata, která změnila člověka*. Přel. Michal Prokop. 1. vyd. Praha: Rybka Publisher, 1999. 16 s. ISBN 80-86182-25-8.

² MOLDAN, B. *Příroda a civilizace*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1997. 143 s. ISBN 80-04-26434-4.

Lidé k nim zřídka měli citový vztah, zacházeli s nimi krutě a zabíjeli je nedůstojnými způsoby.³ Neuvědomovali si, co pro ně zvířata mohou v určitých směrech znamenat, považovali je jako nedůležitý problém ve společnosti. Dle mého názoru se v mnoha směrech také cítili méněcenní a potřebovali mít jistý pocit nadvlády či nadřazenosti nad ostatními a k tomu posloužila hlavně zvířata, která si k nim vytvořila naopak určitou nedůvěru a strach.

S dobou přicházely i nové postupy ovládání těchto tvorů, které byly často spjaté s tresty. Většina zvířat byla v lidském zajetí, tudíž se nemohla jakkoli bránit proti bolesti, utrpení a nepřirozenému životu.

Chování člověka ke zvířeti se v minulosti řídilo pravidly, jejichž dodržování bylo závislé na určité dobrovolnosti lidí a jejich porušování tak nebylo postižitelné. Tato pravidla představovala určitou normu chování člověka ke zvířeti, ale neposkytovala ochranu zvířatům proti týrání.⁴

2.2 Zvíře a rozvoj doby

Lidské myšlení začalo procházet vzestupným vývojem a lidé si postupně začali uvědomovat svůj dluh vůči zvířatům. Trvalo celá staletí, než někteří lidé byli schopni přiznat zvířatům právo na ochranu proti týrání a utrpení.⁵

Do této oblasti se začala pomalu včleňovat i myšlenka etiky ochrany zvířat, která znamenala jistou šanci pro zvířata žít lepší život, mít určitá práva a svobodu. Byla to jakási ochrana zvířat na určité úrovni, která byla velmi často spojována s filozofickými směry myslitelů dřívější doby. Jedni hájili práva na ochranu zvířat, druzí se se zvířaty nechtěli ztotožňovat.

Mezi známé filozofy, kteří se začali zabývat otázkou ochrany zvířat, byli např. Tomáš Akvinský či Immanuel Kant, jejichž teorie se klaněla k humánnímu chování člověka ke zvířeti, pak Arthur Schopenhauer, který bojoval proti zneužívání a vykořisťování zvířat, nebo Peter Singer, který se snažil etiku ochrany zvířat začlenit do systému aplikované etiky. Opakem bylo Aristotelesovo tvrzení, že zvířata jsou pouhými

---

³ ŠILER, V. *Etika ochrany zvířat*. 162. publikace. Ostrava: Scholaforum, 1996. 3-4 s. ISBN 80-86058-28-X.

⁴ VEČEŘEK, V. a kol. *Ochrana zvířat*. 1. vyd. Brno: Veterinární a farmaceutická univerzita Brno, 2001. 14 s. ISBN 80-7305-412-4.

⁵ PRCHALOVÁ, J. *Právní ochrana zvířat*. 820. publikace. Praha: Linde Praha, 2009. 21 s. ISBN 978-80-7201-763-8.

nižšími tvory sloužící člověku, či Rene Descartes, který posuzoval zvíře jako stroj nevnímající a necítící bolest.⁶

Morální hodnota zvířat začala ovlivňovat i budoucí směry, kterými se lidé začali ubírat. Způsoby ochrany zvířat byly spojovány především s pohodou a klidem zvířat.

Objevem moderní doby se stalo „welfare“ neboli pohoda zvířat. Přikláním se k názoru odborníků, že je to určité chování zvířat ve shodě s jejich přirozeným prostředím a příznivou životní úrovní. Nejčastější obětí sužování a týrání jsou především domestikovaná zvířata, proto je na ně při welfare zvířat kladen větší důraz.

Měřítkem pro posouzení pohody zvířat je dnes nejčastěji tzv. **pět svobod**, které shrnují nejdůležitější podmínky pro chov zvířat:

- svoboda od hladu a žízně,
- svoboda od nepohodlí (poskytnutí vhodného prostředí včetně úkrytu a místa k odpočinku),
- svoboda od bolesti, zranění a nemoci (prevence a léčba),
- svoboda uskutečnit normální chování (poskytnutí dostatečného prostoru, vhodného prostředí a společnosti zvířat téhož druhu, jde-li o sociální druh),
- svoboda od strachu a úzkosti (vyloučení stavů, které toto navozují).

K zmíněným pěti svobodám se navrhuje přidat ještě svobodu šestou - *být svobodný*. Je tím myšlena možnost vykonávat svobodně a osobně kontrolu na vlastní životní pohodou, a tím se vyhnout nejen utrpení, ale i stavu umrtvující nečinnosti.⁷

Souhrn poznatků, které nám tyto podmínky poskytují, by však také měly vymezovat případná stanoviska, tresty a sankce za porušení či nerespektování daných antecedencí, měly by být plně využity v praxi a reagovat na zachování nenuceného života zvířete a jeho přirozeného prostředí.

Z pohledu zájmu k ochraně zvířat a jeho welfare se rozlišují také jednotlivé úrovně k jejich zabezpečení:

- *úroveň požadována zvířaty* - představuje zabezpečení takových podmínek, ve kterých jsou zvířata schopna prožívat život na úrovni jeho spokojenosti,

---

⁶ ŠILER, V. *Etika ochrany zvířat*. 162. publikace. Ostrava: Scholaforum, 1996. 16-20 s. ISBN 80-86058-28-X.

⁷ PRCHALOVÁ, J. *Právní ochrana zvířat*. 820. publikace. Praha: Linde Praha, 2009. 39 s. ISBN 978-80-7201-763-8.

- *morální úroveň* (požadovaná člověkem) - představuje takové podmínky pro zvířata, o nichž se člověk domnívá, že jsou těmi nejlepšími,
- *právní úroveň* (požadovaná člověkem) - stanovení podmínek pro ochranu zvířat před nejčastějšími, nejnámějšími a nejvýraznějšími formami týrání,
- *ekonomická úroveň* (požadovaná ekonomikou) - předmětem je především ekonomický zájem producenta,
- *úroveň pro zachování života* - stanovení podmínek, které jsou nezbytné pro zachování života zvířete.⁸

Pod tyto úrovně by tedy nemělo spadat pouze uspokojení lidských potřeb, ale také humánní zacházení s hospodářskými zvířaty a jejich správné využití. Dnešní doba je však velmi hektická a plná sporů a tak v mnoha případech tyto úrovně nejsou dodrženy. Mezi nejčastější problémy spojené s postavením zvířat v intenzivním zemědělství patří především:

- *přeplněné a nedostatečně velké prostory*, kde se zvířata nemohou přirozeně hýbat a být v klidu,
- *šlechtění zvířat*, které vede k hranici jejich fyzických schopností (rychlejší růst zvířat, větší produkce surovin),
- *přeprava (transport)*, kde zvířata umírají, trpí celkovým vyčerpáním a stresem,
- *jatka* - stresující prostředí, které vyvolává ve zvířatech ohromný strach a poslední dobou není určené k rychlé a bezbolestné smrti.

Zvířata potřebují nejen přírodní stravu, dostatek místa, ale vyžadují také ohledy při přepravě a při umírání. Lidé proto musí vzít na vědomí, že přirozené potřeby ostatních druhů a jejich uspokojení, je správná věc, která nejspolehlivěji zaručí přežití.⁹

Na základě těchto ukazatelů se domnívám, že by se měly vytvořit takové konzistentní chovy, jejichž výsadním cílem by bylo stanovit a zaručit lepší podmínky pro zvířata. Postupná industrializace však tento vývoj pohlcuje a jedná se pouze o vysokou komerční záležitost, která nedbá na kvalitu získaných produktů.

⁸ VEČEŘEK, V. a kol. *Ochrana zvířat*. 1. vyd. Brno: Veterinární a farmaceutická univerzita Brno, 2001.10-11 s. ISBN 80-7305-412-4.

⁹ ROGER CARAS, A. *Zvířata, která změnila člověka*. Přel. Michal Prokop. 1.vyd. Praha: Rybka Publisher, 1999. 253 s. ISBN 80-86182-25-8.

3 LEGISLATIVNÍ ÚPRAVA OCHRANY ZVÍŘAT PROTI TÝRÁNÍ

3.1 Základní právní úprava ochrany zvířat proti týrání v EU

Právní úprava ochrany zvířat se stala společně se vstupem České republiky do Evropské unie nástrojem pro dodržení jistých pravidel evropského práva. Členství České republiky znamenalo určitou spolupráci a respektování daných norem s ostatními členy Evropského společenství. Začaly se utužovat nejen politické, ale také obchodní vztahy. Docházelo k úzké spolupráci a obchodu se zvířaty, který přinášel značnou finanční výhodnost, jistotu, svobodu a především volný trh.

Vzhledem k tomuto podnikání a neohleduplnosti ke strádajícím zvířatům byla v Evropě vydána řada různých právních předpisů o ochraně zvířat, které dosahovaly nejvyšší úrovně na světě. Pro mnohé země to značilo jistou komplikovanost obchodu už kvůli uznání vysokých standardů proti týrání.

Tyto právní předpisy pak v sobě zpravidla obsahují určení míry zacházení se zvířaty, jejíž překročení je považováno za nepřijatelné, určení odborného dozoru nad ochranou zvířat a případné postihy za porušování pravidel chování směřovaných k ochraně zvířat.¹⁰ Evropské společenství by tedy mělo komplexně ochránit samotnou existenci zvířat, zavazovat nejen občany členských států k jejich plnění a dodržování, ale také instituce, fyzické a právnické osoby.

Některé země v určité míře a národní legislativě uznávají práva zvířat. Takový je např. švýcarský zákon, přijatý k 1. září 2009, který je považován za jeden z nejpokrokovějších na světě, ten chápe zvířata ne jako věci, ale jako bytosti.¹¹

Dle mého názoru s sebou Evropská unie přinesla dlouho očekávané postupy, které procházejí značným vývojem a posouvají ochranu zvířat kupředu. S ohledem na mezinárodně právní ochranu zvířat, můžeme konstatovat, že se jedná o velmi rozsáhlý komplex právních norem na požadované úrovni.

První písemnou zmínkou aplikace právní ochrany zvířat byl Protokol o ochraně a dobrých životních podmínkách zvířat připojený k Amsterdamské smlouvě, jež vešla v platnost 2. října 1997. Na něj navázalo usnesení o akčním plánu Společenství v oblasti dobrých životních podmínek a ochrany zvířat 2006 - 2010. Plán se má zaměřit na pět hlavních oblastí:

---

¹⁰ VEČEŘEK, V. a kol. *Ochrana zvířat v právních předpisech Evropské unie*. 1. vyd. Brno: Veterinární a farmaceutická univerzita Brno, 2000. 5 s. ISBN 80-7305-400-0.

¹¹ PRCHALOVÁ, J. *Právní ochrana zvířat*. 820. publikace. Praha: Linde Praha, 2009. 23-24 s. ISBN 978-80-7201-763-8.

- zvýšení minimálních standardů pro welfare zvířat,
- podpořit a propagovat alternativní metody pokusů bez využití zvířat,
- zavést standardizované ukazatele úrovně ochrany zvířat,
- zvýšit informovanost veřejnosti,
- podpořit mezinárodní iniciativy na poli ochrany zvířat.¹²

Jde o velmi zdařilou taktiku vztahující se k ochraně živých tvorů. Všechno nedovolené jednání by mělo mít značnou odezvu v rámci celé Evropy. Úroveň ochrany, kterou by Evropská unie v tomto případě zajišťovala, by byla pro samotná zvířata cestou k vítězství.

Legislativa dané problematiky je uplatněna také v konkrétních právních předpisech:

- Rozhodnutí Rady týkající se Evropské úmluvy o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely (78/923/EEC),
- Směrnice Rady o sbližování právních a správních předpisů členských států ohledně ochrany zvířat používaných pro pokusné a jiné vědecké účely (86/609/EHS),
- Usnesení Rady o podpisu Evropské dohody o ochraně obratlovců používaných pro pokusné a jiné vědecké účely (86/C 331/01),
- Usnesení zástupců vlád členských států Evropských společenství shromážděných v Radě o ochraně zvířat používaných pro pokusné a jiné vědecké účely (86/C331/02),¹³
- Rozhodnutí Rady o uzavření Evropské dohody o ochraně jatečných zvířat (88/306/EHS),
- Směrnice Rady o ochraně zvířat při porážení nebo utrácení (93/119/ES),
- Nařízení Rady (ES) č. 1040/2003 ze dne 11. června 2003, kterým se mění nařízení (ES) č. 1255/97 co se týče použití míst zastávek,

¹² PRCHALOVÁ, J. *Právní ochrana zvířat*. 820. publikace. Praha: Linde Praha, 2009. 33 s. ISBN 978-80-7201-763-8.

¹³ VEČEŘEK, V. a kol. *Ochrana zvířat v právních předpisech Evropské unie*. 1. vyd. Brno: Veterinární a farmaceutická univerzita Brno, 2000. 10-121 s. ISBN 80-7305-400-0.

- Nařízení Rady (ES) č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES a nařízení (ES) č. 1255/97,
- Doporučení Komise týkající se pokynů pro umístění zvířat používaných pro pokusné a jiné vědecké účely a péči o ně (2007/526/ES),
- Rozhodnutí Komise o finančním příspěvku Společenství na rok 2008 na pilotní projekty a přípravné akce v oblasti dobrých životních podmínek zvířat (2008/466/ES) aj.¹⁴

3.2 Postavení zvířete a jeho ochrana proti týrání v právních předpisech ČR

Ochrana zvířat proti týrání se u nás začala formulovat již v Československé republice a počínající druhé světové válce. Nejen lidé museli bojovat o životy, ale i samotná zvířata. Proto bylo potřeba vytvořit takový právní řád, který by jim poskytoval určitou volnost, spokojenost a nárok na vlastní život.

Právní úprava problematiky zákazu týrání zvířat byla ustanovena v § 6 zákona č. 87/1987 Sb., o veterinární péči, ve znění pozdějších předpisů, který obsahoval jedinou větu: „*Zvířata nesmějí být týrána*“. V současné době je upravována zákonem č. 246/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, kde hlavní cíl ochrany zvířat proti týrání je vymezen preambulí tohoto zákona, který je celou řadu let nezměněn. „*Zvířata jsou stejně jako člověk živými tvory schopnými pociťovat bolest a utrpení, zasluhují si proto pozornost, péči a ochranu ze strany člověka*“.¹⁵

Vstupem České republiky do Evropské unie se musela tato česká právní úprava však přizpůsobit evropským standardům na ochranu zvířat. Byla provedena rozsáhlá novela zákona na ochranu zvířat proti týrání, zákonem č. 312/2008 Sb. (úplné znění právního předpisu bylo vyhlášeno pod číslem 409/2008 publikovaném ve Sbírce zákonů).

Zákon souhrnně pojednává o možném kritickém ohrožení zvířat. Definuje základní pojmy, principy a právní vztahy, které souvisejí s touto oblastí. Zmíněny jsou jisté právní konstrukce vztahující se k zaručení ochrany před týráním, poškozováním

¹⁴ Ministerstvo zemědělství ČR [online]. 2009, poslední revize 2. 6. 2009 [cit. 23. listopadu 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.mze.cz/Index.aspx?ch=275&typ=1&val=17792&ids=0&katId=3008>>.

¹⁵ KOCOUREK, J. *Veterinární péče a ochrana zvířat*. 1. vyd. Praha: Eurounion, spol.s.r.o., 1997. 26-27 s. ISBN 80-85858-47-9.

jejich zdraví a jejich usmrcením bez důvodu, pokud bylo způsobeno, byť i z nedbalosti, která jsou vynutitelná státní mocí. Zakazuje jakékoli formy propagace týrání zvířat.

Prováděcími předpisy k zákonu č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů jsou:

- vyhláška č. 207/2004 Sb., o ochraně, chovu a využití pokusných zvířat, ve znění vyhlášky č. 39/2009 Sb.,
- vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, ve znění vyhlášky č. 425/2005 Sb.,
- vyhláška č. 382/2004 Sb., o ochraně hospodářských zvířat při porážení, utrácení nebo jiném usmrcování, ve znění vyhlášky č. 424/2005 Sb.,
- vyhláška č. 346/2006 Sb., o stanovení bližších podmínek chovu a drezúry zvířat,
- vyhláška č. 411/2008 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči,
- vyhláška č. 3/2009 Sb., o odborné způsobilosti k výkonu dozoru na úseku ochrany zvířat proti týrání,
- vyhláška č. 4/2009 Sb., o ochraně zvířat při přepravě,
- vyhláška č. 5/2009 Sb., o ochraně zvířat při veřejném vystoupení a chovu.¹⁶

Souvisejícími předpisy jsou zejména:

- zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů,
- zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 306/2009 Sb.

Obecně je na jejich ochranu pamatováno také v zákoně o požární ochraně 133/1985 Sb., ve znění pozdějších předpisů a v návaznosti i ve vyhlášce č. 246/2001 Sb. jako stanovení podmínek k ochraně zvířat v případě vzniku požáru. Podle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů,

---

¹⁶ *Státní veterinární správa ČR: informační bulletin Státní veterinární správy ČR č. 4/2009* [online]. 2009 [cit. 26. prosince 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.svscr.cz/files/ib0904.pdf>>.

ve znění pozdějších předpisů je ochrana života zvířat v naléhavých situacích záchrannou prací.

Z hlediska ochrany zvířat za mimořádných událostí je tato oblast dále řešena v pohotovostních plánech veterinárních opatření, ať už jako součást havarijního plánu kraje nebo vnějšího havarijního plánu JE Temelín a nebo krizového plánu kraje. Následně vycházejí ze Státního veterinárního plánu, který je zpracován pro naše území.

Veškerá právní úprava této oblasti by proto měla poskytovat nejen zabezpečení ochrany zvířat na určité úrovni, ale také stávající systémy a postupy v dané oblasti zdokonalit a nějakým způsobem udržet. Je jisté, že daná situace se bude zlepšovat až postupem času, nikoli okamžitě.

4 TÝRÁNÍ ZVÍŘAT PODLE SYSTEMATIKY ZÁKONA

4.1 Výklad a obecná východiska základních pojmů

Samotná definice prvotních pojmů dané oblasti naznačuje jisté pochopení a vzájemnou souvislost. Znění obsahu právních předpisů by mělo poskytovat co nejnovější teoretický a praktický souhrn znalostí a prosazení jakékoli formy ochrany zvířat.

Z pohledu občanského zákoníku *de lege lata* není ochrana zvířat upravena. Změny jsou však připravovány v novém občanském zákoníku. Nejedná se však o novelu stávajícího občanského zákoníku (zákon č. 40/1964 Sb., v platném znění), ale o jeho rekodifikaci - nahrazení původního zákona zákonem zcela novým. Občanský zákoník nedefinuje ani samotný pojem „zvíře“.

Zmínku o zvířatech obsahuje § 127 odst. 1 (v souvislosti s povinnostmi vlastníka věci), § 599 odst. 1 (ohledně uplatnění vad věci) a § 620 odst. 1 (záruční doba). *Largo sensu* by asi bylo lze za ochranu zvířat považovat i institut náhrady škody (např. úhrada léčebných výdajů týraného či poraněného zvířete) - § 415 občanského zákoníku.¹⁷ Zvíře je tedy považováno za věc, pokud z logiky věci nevyplývá něco jiného. Návrh nového občanského zákoníku však stanovuje, že živé zvíře není věc a toto jednoduché tvrzení by mělo zcela zajistit jejich právní ochranu.

Ochranu zvířat proti týrání však obecně vymezuje zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

Z názvu zákona by tedy mělo logicky vyplynout, že se jedná o veškerá zvířata bez rozdílu jejich stavební stránky těla. Novela zákona č. 312/2008 Sb. však nezařazuje do tohoto pojetí i bezobratlé tvory a do současné doby pojem „zvíře“ definovaný v § 3 písm. a) stále nijak nepozměnila.

Zvíře - každý živý obratlovec kromě člověka, nikoliv však plody nebo embrya.¹⁸

Poukazuji na tento problematický bod v souvislosti s udržení přírodního ekosystému (potravinová pyramida). Pokud nebudeme alespoň z části poskytovat ochranu i těmto tvorům, narušíme tím jejich dosavadní přirozenost. V tomto případě

---

¹⁷ ÚZ č. 751 - *Občanský zákoník a související předpisy*. Ostrava: Sagit, a.s., 2009. 24-52 s. ISBN 978-80-7208-766-2.

¹⁸ ÚZ č. 762 - *Zemědělství, Vinařství, Lesnictví, Myslivost, Rybářství, Ochrana zvířat*. Ostrava: Sagit, a.s., 2010. 469 s. ISBN 978-80-7208-796-9.

tedy nemohu souhlasit s názorem referentky Hany Jarošové v dílčí části rozhovoru (viz. Příloha č. III).

Zvíře se následně rozděluje do určitých skupin podle restriktce. Pokud se jedná o zvíře, které žije samovolně ve volné přírodě si v současné době nemůže kdokoli přivlastnit, protože takové právo je v naší zemi značně omezeno. Toto vymezení patří zpravidla i volně žijícím živočichům.

Volně žijící živočich - jedinec živočišného druhu, jehož populace se udržují v přírodě samovolně, a to včetně jedince odchovaného v lidské péči vypuštěného v souladu s právními předpisy do přírody. Živočichem se rozumí všechna vývojová stadia daného jedince. Jedinec zdivočelé populace domestikovaného druhu se za volně žijícího živočicha nepovažuje [§ 3 písm. d) zákona č. 114/1992 Sb.].¹⁹

Zvíře v lidské péči - zvíře, které je přímo závislé na bezprostřední péči člověka [§ 3 písm. c) zákona č. 246/1992 Sb.].

Zvíře v zájmovém chovu - zvíře, u kterého hospodářský efekt není hlavním účelem chovu, a to buď chované v prostorách k tomu určených nebo v domácnosti, jehož chov slouží především zájmové činnosti nebo osobní spotřebě [§ 3 písm. e) zákona č. 246/1992 Sb.].

Handicapované zvíře - volně žijící zvíře, které je v důsledku zranění, nemoci nebo jiných okolností dočasně či trvale neschopno přežít ve volné přírodě [§ 3 písm. f) zákona č. 246/1992 Sb.].

Druh zvířete, vyžadující zvláštní péči - takový druh zvířete v zájmovém chovu, který vzhledem ke svým biologickým vlastnostem má zvláštní nároky na zacházení, umístění, krmení, napájení, případně ošetřování [§ 3 písm. g) zákona č. 246/1992 Sb.].

Pokusné zvíře - každé zvíře, které je nebo má být použito k pokusům, včetně volně žijícího zvířete, samostatného života schopné larvální formy nebo rozmnožování schopné larvální formy [§ 3 písm. j) zákona č. 246/1992 Sb.].²⁰

Z definice usuzuji, že se nejedná pouze o zvířata, které jsou za tímto účelem vychovávána, ale také volně žijící zvířata, která se pro pokusy využívají. Tato zvířata proto mohou vyrůstat ve svém přirozeném prostředí a nikoli pouze v uměle vytvořených podmínkách.

¹⁹ MIKO, L., BOROVIČKOVÁ, H. a kol. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. 2.vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. 80 s. ISBN 978-80-7179-585-8.

²⁰ PRCHALOVÁ, J. *Právní ochrana zvířat*. 820. publikace. Praha: Linde Praha, 2009. 36-37 s. ISBN 978-80-7201-763-8.

Zvířectvo opatrované v zájmovém chovu má velmi blízko k chovu hospodářských zvířat. Ochranu hospodářských zvířat před týráním definují zákony pouze okrajově. Podle mého názoru by zde měl být kladen důraz přednostně, jelikož hlavně tato zvířata jsou hlavním cílem nelidského jednání a týrání chovatelů či jiných osob, které v této oblasti pracují např. ve výkrmnách, na jatkách či při transportu.

Hospodářská zvířata - zvířata využívána převážně k chovu, výkrmu, práci a jiným hospodářským účelům, zejména skot, prasata, ovce, kozy, koně, osli a jejich kříženci, hrabavá a vodní drůbež, králíci, kožešinová zvířata, zvěř a jiná zvířata ve farmovém chovu, ryby a včely [§ 3 zákona č. 166/1999 Sb.].

Chovatel - osoba, která je povinna chovat zvířata způsobem, v prostředí a podmínkách, které vyžadují jejich biologické potřeby, fyziologické funkce, zdravotní stav a předcházet poškození jejich zdraví [§ 4 odst. 1 písm. a) zákona č. 166/1999 Sb.].²¹

Vymezení právní úpravy chovatele je velmi široké a jeho další úprava se nachází v souvisejících zákonech (např. zákon č. 246/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů) a paragrafech vztahující se k základní definici a povinnosti chovatelů. Tyto povinnosti mají za svůj hlavní cíl, aby zvířata byla chována ve vhodném prostředí vzhledem k jejich životním podmínkám.

Právní úprava má proto především chránit zvířata před neodborným zacházením, nedodržováním welfare a také nedostatečnou veterinární pomocí.

Veterinární zákon též upravuje odchyt toulavých a opuštěných zvířat a to zejména psů, koček a jiných domácích zvířat. Definici těchto pojmů a řešení těchto případů však poskytuje zákon na ochranu zvířat proti týrání, který pojednává i o případném označení těchto zvířat (čip, tetování) při jejich opakovaných únicích.

Opuštěné zvíře - zvíře původně v lidské péči, které není pod přímou kontrolou nebo dohledem fyzické osoby nebo chovatele a ze zjištěných skutečností vyplývá, že ho jeho chovatel opustil s úmyslem se jej zbavit nebo ho vyhnal [§ 3 písm. i) zákona č. 246/1992 Sb.].

Toulavé zvíře - zvíře v lidské péči, které není pod trvalou kontrolou nebo dohledem fyzické osoby nebo chovatele a které se pohybuje volně mimo své ustájení, výběhové

---

²¹ *Veterinární zákon a příslušné vyhlášky: platné dnem vstupu České republiky do Evropské unie.* Praha: Agrospoj, 2004. 5-7 s. ISBN 80-239-4282-4.

prostory nebo mimo domácnost svého chovatele [§ 3 písm. h) zákona č. 246/1992 Sb.].²²

Jedná se tedy o zvíře, které není bez chovatele, ale pouze mu dočasně uteklo a tím porušuje základní povinnosti o chování zvířat.

Klasifikace legislativních pojmů by měla především zasahovat i do praxe. Přínosem kontrolované praxe lze získat správný postup činnosti, který by zavazoval nejen pouhé příznivce, ale i majitele či chovatele zvířat. Vytčené cíle vyplývající ze základních definic by se také podařilo dosáhnout, pokud by se člověk ohlížel i na skutečnou realitu zacházení se zvířaty.

4.2 Zákaz týrání zvířat a jeho samotná propagace

Dnešní společnost žije v uspěchaném světě plném stresu, lhostejnosti a nedisciplinovanosti vůči zvířatům. Objevují se mnohé mezery a scházejí odborné vědomosti o potřebách jejich péče a chovu.

Podněty k nelidskému zacházení se proto opírají o způsobování utrpení a strádání zvířete, které se projevují určitým strachem, bezmocností, nepřiměřenou bolestí, ale také smrtí. Z tohoto důvodu je týrání zvířat často vymezováno jako omezování svobody zvířat spojené s psychickým či fyzickým násilím, které je obecně zakázáno.

Podle údajů Programu ochrany zvířat prováděné Státní veterinární správou ČR bylo za rok 2008 provedeno celkem 16 703 kontrol zvířat. Z toho u 1 165 kontrol byla zjištěna nevyhovující péče, která se týkala 110 867 zvířat. Ve srovnání s rokem 2009 bylo provedeno celkem 14 688 kontrol zvířat, což je o 2 015 kontrol méně. Počet zvířat, u kterých nebyla zajištěna vyhovující péče klesl na 78 181 případů (viz. Příloha č. I).²³ Kontroly za poslední rok výrazně klesly a to může zapříčinit vzestupný trend těchto činů. Takový přístup v současné době nepovažuji za správný vzhledem ke špatným vědomostem o chovu zvířat. Počet stanovených kontrol zvířat by se proto měl cíleně dodržovat, aby se alespoň z části zabránilo zbytečnému utrpení zvířat.

Klasifikaci týrání zvířat legislativně upravuje zejména zákon č. 246/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon velmi striktně vymezuje pojem **týrání zvířat**

²² ÚZ č. 762 - *Zemědělství, Vinařství, Lesnictví, Myslivost, Rybářství, Ochrana zvířat*. Ostrava: Sagit, a.s., 2010. 470 s. ISBN 978-80-7208-796-9.

²³ *Státní veterinární správa ČR* [online]. 2006, poslední revize 4. 3. 2010 [cit. 15. března 2010]. Dostupné na WWW: <<http://www.svscr.cz/index.php?art=2026>>.

podle různých specifických okolností. Definice jednotlivých stanovisek by proto měla poskytovat jistou imunitu před porušováním právní ochrany.

Samotná enumerace tohoto pojmu vychází z § 4 odst. 1., který je vymezen následovně:

- nutit zvíře k výkonům, které neodpovídají jeho fyzickému stavu a biologickým schopnostem a prokazatelně překračují jeho síly,
- podrobit zvíře výcviku nebo veřejnému vystoupení anebo obdobnému účelu, je-li toto pro zvíře spojeno s bolestí, utrpením, zraněním nebo jiným poškozením, jakož i vychovávat, cvičit nebo účelově používat zvíře k agresivnímu chování vůči člověku nebo jiným zvířatům,
- vydat slabé, nevléčitelně nemocné, vyčerpané nebo staré zvíře, pro které je další přežívání spojeno s trvalou bolestí nebo utrpením, k jinému účelu než neodkladnému a bezbolestnému usmrcení,
- z jiných než zdravotních důvodů (omezovat výživu zvířete včetně jeho napájení, nestanoví-li zvláštní předpis jinak, podávat zvířeti potravu obsahující příměsi nebo předměty, které mu způsobují bolest, utrpení nebo jej jinak poškozují, omezovat bez nutnosti svobodu pohybu nutnou pro zvíře určitého druhu, pokud by omezování způsobilo utrpení zvířete),
- používat podnětů, předmětů nebo bolest vyvolávajících pomůcek tak, že působí klinicky zjevné poranění nebo následné dlouhodobé klinicky prokazatelné negativní změny v činnosti nervové soustavy nebo jiných orgánových systémů zvířat,
- opustit zvíře s výjimkou zvířete volně žijícího s úmyslem se ho zbavit nebo zvíře vyhnat,
- překrmovat nebo krmit zvíře násilným způsobem, nejde-li o zákrok nezbytný k záchraně jeho života nebo zachování jeho zdraví,
- chovat zvířata v nevhodných podmínkách, v prostorech, které jsou v rozporu se zvláštními právními předpisy nebo tak, aby si sama nebo vzájemně způsobovala utrpení.²⁴

---

²⁴ PRCHALOVÁ, J. *Právní ochrana zvířat*. 820. publikace. Praha: Linde Praha, 2009. 41-43 s. ISBN 978-80-7201-763-8.

Dnešní doba s sebou přináší i mnoho změn, co se týče samotného vzhledu zvířat. Jedná se např. o odstraňování pachových žláz, drápů, zubů či kupírování uší, které spadají pod tuto právní ochranu. Z hlediska bezpečnosti se pod týráním zvířat nezahrnuje kupírování ocasu, které plní svojí úlohu při výkonu činnosti především u vybraných plemen loveckých či strážných psů. „*Za týráním zvířete by se neměl posuzovat ani potřebný výcvik těchto plemen. Zvíře v těchto případech musí pocítit určitou bolest, pokud neuposlechne povel.*“ uvádí ve svém tvrzení por. Roman Adam (viz. Příloha č. IV). Do této problematiky spadá i takové jednání, které způsobí zvířeti nějaké jiné utrpení. Nejen činnosti vymezené v tomto paragrafu definují a mají za cíl ochranu týraného zvířete. Jedná se např. o samotný pohlavní styk člověka se zvířetem.

Stejně jako týráním zvířat jsou zakázány i jakékoli formy propagace týráním zvířat. Za ně se především považuje vystavování, jiné demonstrace nebo předvádění zvířete, na kterém byl proveden zakázaný „okrasný“ zákrok, na veřejném vystoupení zvířat, a také zveřejnění popisu nebo vyobrazení, které navádí k postupům, praktikám chovu nebo výcviku, odchytu nebo usmrcování, úpravám vzhledu zvířete a zásahům do jeho zdravotního stavu spojeného s týráním zvířete, pokud v doprovodné informaci není uvedeno, nebo to jinak nevyplývá, že se jedná o činnosti zakázané.²⁵

Pokud se člověk dozví o týráním zvířat nebo o místech, kde k němu dochází, anebo že se tam týrané zvíře nachází, měl by to neprodleně oznámit odpovědným orgánům pro tuto oblast. Jakékoli sdělení z podezření týráním zvířat se podává písemně nebo ústně na příslušný inspektorát krajské veterinární správy, na obecní či městský úřad (odbor životního prostředí) nebo na Policii ČR, pokud se jedná o závažné případy. Celou záležitost lze oznámit i ochranářským organizacím nebo jiným nestátním subjektům, které se zabývají ochranou zvířat. Státní veterinární správa zjišťuje, zda je, či není zvíře týrané a její vyjádření je pro všechny příslušné orgány závazné. Na návrh veterinární správy může oprávněný úřad nařídit odebrání týraného zvířete, umístění zvířete do náhradní péče na náklady chovatele a jednat v přestupkovém řízení. Pokud je věc posouzena jako trestný čin a naplňuje znaky skutkové podstaty dle § 4 zákona č. 246/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, postupuje se obdobně jako u jiného trestného činu.

---

²⁵ ÚZ č. 762 - Zemědělství, Vinařství, Lesnictví, Myslivost, Rybářství, Ochrana zvířat. Ostrava: Sagit, a.s., 2010. 472 s. ISBN 978-80-7208-796-9.

4.3 Vybrané případy násilí páchané na zvířatech

Násilí je jedním ze závažných problémů a odrazem mravů své doby. Je neodmyslitelně spjaté s krutostí, která bývá i záměrně maskována. Stěžejními principy hrubého jednání jsou např. lov, rybolov, transport, hony, štvance, pokusy, jatka, cirkusy aj. Za daných okolností dochází k nezměrnému utrpení zvířat, kdy si člověk míru svého zavinění vůbec neuvědomuje. Neospravedlnitelné případy jsou často zapříčiněny psychopatologickou poruchou osobnosti, která často vede i k samotnému násilí vůči lidem. Vztah ke zvířatům je různorodý, a proto nelze najít řešení v omezení jejich trestání.

4.3.1 Ochrana zvířat před týráním během přepravy a silničního provozu

Právní úprava zákona na ochranu zvířat koresponduje především s národní úpravou, co se převozu zvířat týče. Takový transport funguje po celém světě, nikoli pouze na území jednoho státu.

Převahu zvířat a její podmínky upravují zejména právní předpisy - Nařízení Rady (ES) č. 1/2005 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činnostech; vyhláška č. 4/2009 Sb., o ochraně zvířat při přepravě; zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů a mnoho dalších.

Česká republika je první zemí Evropské unie, která zavedla povinné semináře a profesionální přístup k povolení přepravovat či doprovázet zvířata.

Základní podmínky určené pro přepravce stanovuje především vyhláška č. 4/2009 Sb., která vymezuje:

- školení pro zaměstnance dopravce nebo pro zaměstnance provozovatele sběrného nebo shromažďovacího střediska,
- odborný kurz pro získání osvědčení o způsobilosti pro řidiče a průvodce silničních vozidel,
- velikost prostor při přepravě zvířat.²⁶

Řidiči jsou také povinni zabezpečit vozy přepravující zvířata, které by měly nést označení „transport živých zvířat“ ve všech jazycích států, přes které přejíždějí. Každý

---

²⁶ *Portál veřejné správy ČR* [online]. 2003-2010, [cit. 19. března 2010]. Dostupné na WWW: <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701?number1=4%2F2009&number2=&name=&text=>.

dopravní prostředek sloužící k transportu zvířat by měl být zkontrolován a zaevidován příslušným orgánem veterinární správy.

Přepravci musí rovněž vyvíjet snahu předejít prodlení a zdržení se při přepravě z důvodu veřejné bezpečnosti a dobrých životních podmínek zvířat. Doba trvání cesty hospodářských zvířat na jatka při vnitrostátní přepravě nesmí překročit 8 hodin, aby bylo předejito týrání zvířat.²⁷ Zákon však nestanovuje úkoly řidičů vztahující se na nároky zvířat během cesty. Povinnost napojit a nakrmit zvířectvo má pouze chovatel, který ve většině případů s nimi společně necestuje. Jen velmi málo přepravců přebírá tuto zodpovědnost právě za ošetřovatele. Přemísťování zvířat je rizikové i z hlediska přenosu nemocí na člověka. Proto jsem toho názoru, že by měla existovat opatření a práva dopravců na zajištění základních potřeb zvířectva, aby nedocházelo k jakékoli újmě na zdraví zvířat i lidí.

Samotná manipulace, nakládání a vykládání zvířat s sebou přináší i mnoho rizik, které jsou mnohdy považovány za nejproblémovější situace. Ve většině případů se jedná o hospodářská zvířata určená k výkrmu a následné porážce. Aby přeprava mohla proběhnout bez jakýkoliv problémů, lze převážet pouze taková živá a zdravá zvířata, která jsou způsobilá k transportu. I tato zvířata však často nechtějí nastupovat do přeplněných a malých prostor dopravních přívěsů a tím se stávají terčem útoků a týrání.

Proto je třeba, aby při přemísťování zvířat byly dodrženy stanovené technické požadavky na technologická a dopravní zařízení směřující zejména k zabránění poranění zvířat. K pohánění zvířat je třeba využívat jejich stádového chování, nikoli způsoby vyvolávající bolest a utrpení (kopání, bití do hlavy, břicha a dalších bolestivých míst).²⁸

Zde je patrné, že zvířata nezpůsobilá by se tedy na pokyn chovatele a veterinárního lékaře přes svá poranění a špatný zdravotní stav neměla přepravovat. Býváme však svědky toho, že se tato opatření minimálně dodržují a spousta zvířat během transportu umírá v bolestech.

Za nezpůsobilá k přepravě se považují například zvířata, která:

- bez bolesti nebo pomoci nemohou sama pohybovat,
- mají velké otevřené rány nebo výhřezy,
- jsou novorozená a ještě nemají úplně zahojený pupek,

---

²⁷ PRCHALOVÁ, J. *Právní ochrana zvířat*. 820. publikace. Praha: Linde Praha, 2009. 65-66 s. ISBN 978-80-7201-763-8.

²⁸ KOCOUREK, J. *Veterinární péče a ochrana zvířat*. 1. vyd. Praha: Eurounion, spol.s.r.o., 1997. 28-29 s. ISBN 80-85858-47-9.

- jsou březí, nebo jde o samice, které porodily v předcházejícím týdnu,
- jsou savci, kteří dosud nebyli odstaveni od matky nebo kteří dosud nepřivykli samostatnému přijímání potravy a tekutin, pokud nejsou přepravováni společně s matkou; to neplatí u volně žijících zvířat v případě, kdy může dojít k ohrožení mláděte matkou,
- jde o jelenovité v období, kdy se jim obnovuje paroží [§ 8d odst. 2 zákona č. 246/1992 Sb.].²⁹

Velmi alarmujícím faktem se pro zvířata stává také silniční provoz. Počet zvířat, která zahynou pod koly aut, se každoročně zvyšuje. V místech, kudy silnice vede, by se proto měla budovat veškerá ochranná opatření (stavba mostů a plotů podél silnic, pomalá jízda rizikovými částmi silnic, předvídatelnost, syntetické pachy predátorů na odehnání divoké zvěře, trvalé a mobilní zábrany). Velmi důležitými poznatky jsou také doporučení pro řidiče, jak se chovat v případě, že se z nenadání objeví před autem zvíře.³⁰

Samotný střet vozidla se zvířetem je nahlášen jako dopravní nehoda. Každý řidič by měl při takové havárii vyhledat příslušné myslivecké sdružení a sražený kus odevzdat. V žádném případě by si neměl takové zvíře ponechat, jinak se dopouští trestného činu pytláctví.

Řada zvířat je však dopravními prostředky pouze zraněna, nikoli usmrcena. Umírající a trpící zvířata často bezmocně leží na silnicích či příkopech a potřebují včasnou lidskou pomoc. Proto by tyto případy mohly odpovídat danému konceptu týrání zvířat a být právně podchycené. Migraci živočichů nemůžeme ovlivnit, ale lidskou hloupost a bezohlednost ano.

4.3.2 Veřejné vystoupení zvířete

Nově formulovaná ustanovení týkající se svodu, veřejných vystoupení či řádu ochrany zvířat při veřejném vystoupení jsou obsaženy jednak v zákoně na ochranu zvířat proti týrání a jednak v zákoně o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon) kvůli stanovení bezpečnostních podmínek a veterinárního dozoru při těchto akcích.

²⁹ ÚZ č. 762 - *Zemědělství, Vinařství, Lesnictví, Myslivost, Rybářství, Ochrana zvířat*. Ostrava: Sagit, a.s., 2010. 479 s. ISBN 978-80-7208-796-9.

³⁰ ŠILER, V. *Etika ochrany zvířat*. 162. publikace. Ostrava: Scholaforum, 1996. 12-13 s. ISBN 80-86058-28-X.

Veřejné vystoupení zvířete - veřejně prováděná činnost (i prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků) se zvířetem či zvířaty jednoho nebo více chovatelů, ať již jednorázově nebo opakovaně. Veřejné vystoupení může být realizováno jen na základě schváleného řádu. Pořadatel takové akce je vždy povinen zajistit osobu, která je schopna rozpoznat zhoršení zdravotního stavu zvířat, změny v jejich chování, vhodnost prostředí a zabezpečení ochrany zvířat [§ 8 odst. 1, 2 zákona č. 246/1992 Sb.].

Svod zvířat - soustředění zvířat různých chovatelů na určeném místě a k určenému účelu, zejm. trh se zvířaty, výstava nebo přehlídka zvířat, výkonnostní zkoušky a chovatelské soutěže [§ 3 odst. 1 písm. e) zákona č. 166/1999 Sb.].³¹

Je zřejmé, že z této právní úpravy vyplývá mnoho podmínek, které hodnotí prováděné činnosti zcela kladně, ale ve skutečnosti realita a praxe neodpovídá pohodě a vyrovnanosti zvířat.

Pro představu nedostatečné ochrany a špatného zacházení se zvířetem zde uvádím modelový případ veřejného vystoupení zvířete, který je založen na skutečné či skutečností inspirované události.

*„Dne 8.7. státní veterinární lékař veterinární správy Žďár nad Sázavou zjistil, že v chovu skotu zemědělského družstva Tišice jsou odchováváni a cvičeni býci pro připravované vystoupení amerického rodea pro jízdu na divokém býkovi. Pro vytvoření reflexu obranných pohybů k setřesení jezdce na býkovi, vyvolává nesnášenlivost k popruhu uvázaného pod břichem v krajině slabin býka tak, že v místech slabin je popruh vybaven ostny zraňující býka ve slabinách a popruh v těchto místech je napuštěn látkami, které vyvolávají silnou bolestivost v této krajině těla býka při jakémkoli pohybu nebo tahu za popruh“.*³²

Z mého pohledu se takové formy strádání zvířat začínají projevovat, pokud nejsou dodrženy náležitosti řádu a poučení osob o ochraně zvířat při těchto vystoupeních. Odhad jejich chování je často špatný, a tudíž i tyto nepřirozené činnosti se stávají hůře zvladatelnými. Dochází však nejen k fyzickému, ale také k psychickému týrání, kde nejsou tělesné následky na zvířatech tak rychle rozpoznatelné (např. ponechání zvířete o samotě v cizím prostředí). Člověk při těchto akcích vyžaduje svou fyzickou a psychickou převahu, a proto zvíře vnímá pocity stresu, úzkosti a ohrožení v nezvyklých podmínkách.

³¹ PRCHALOVÁ, J. *Právní ochrana zvířat*. 820. publikace. Praha: Linde Praha, 2009. 56-57 s. ISBN 978-80-7201-763-8.

³² VEČEŘEK, V. a kol. *Modelové případy v ochraně zvířat*. 1. vyd. Brno: Veterinární a farmaceutická univerzita Brno, 2001. 17 s. ISBN 80-7305-424-8.

Do této oblasti je možno začlenit i zvířecí zápasy, závody (koňské dostihy), cirkusové představení, obchod se zvířaty či snaha zavést býčí zápasy, proti kterým ochránci bojují více než 150 let. Jedná se především o zvířata cvičená, stresovaná a oloupená o své pudy a instinkty. Tímto zacházením je maximálně připravujeme o jejich přirozenost a partnerství k lidem.³³

Jiná ochrana platí pro předváděná zvířata v zoologických zahradách, útulky a stanice pro jejich záchranu. Jejich hlavní cíle jsou v mnoha směrech podobné - navrácení zvířat zpět do volné přírody. V případě útulků se jedná o nalezení nového majitele. Zde by měla panovat praktická ochrana respektující především přirozené potřeby chovaných zvířat.

4.3.3 Zvíře určené pro pokusy

Násilí páchané na zvířatech neboli vivisekce je pojem, který je znám po celém světě a který vymezuje stanovisko ochránců bojovat za práva a ochranu zvířat. Tento pojem má souvislost zejména s násilností páchaných na zvířatech využívaných k vědeckým pokusům.

Pokusy na zvířatech lze vymezit jako badatelskou experimentální a ověřovací metodu především v oblasti biologie a medicíny. Praktikují se při základním výzkumu, při vývoji nových léků, při testování chemikálií, potravin a různých předmětů každodenní potřeby (kosmetické výrobky, módní předměty). Rovněž se konají i ve službách ekologie.³⁴

Z hlediska ochrany zvířat je nutné popsat, jaká zvířata mohou být k pokusům využita. Naše právní předpisy jako zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů; vyhláška č. 207/2004 Sb., o ochraně, chovu a využití pokusných zvířat, ve znění vyhlášky č. 39/2009 Sb. aj. pojednávají zejména o pokusných a laboratorních zvířatech.

Laboratorní zvíře - zvíře, které bylo odchováno v chovném zařízení speciálně pro pokusné účely.

Zdraví člověka se ustavičně považuje za nejvyšší hodnotu kulturní doby. Z tohoto důvodu budou laboratorní zvířata vždy určena k experimentům a jejich návrat

---

³³ ŠILER, V. *Etika ochrany zvířat*. 162. publikace. Ostrava: Scholaforum, 1996. 12 s. ISBN 80-86058-28-X.

³⁴ ŠILER, V. *Etika ochrany zvířat*. 162. publikace. Ostrava: Scholaforum, 1996. 9 s. ISBN 80-86058-28-X.

do přirozených podmínek nebude možný, pokud člověk neomezí svojí nadřazenost nad přírodou.

Pokusné zvíře - každé zvíře, které je nebo má být použito k pokusům, včetně volně žijícího zvířete, samotné života schopné larvální formy nebo rozmnožování schopné larvální formy.³⁵

Takové zvíře může být podle pevně stanovených způsobů po pokusu navraceno zpět do původních podmínek chovu nebo výskytu, či být usmrceno.

Vědecko-studijní a medicínské experimenty se zvířaty jsou v legislativě pevně a neměnně dány, i když se vědecké poznání v této oblasti neustále vyvíjí. Proto se vědci musí ustavičně zabývat zastaralými výzkumy a operace těchto zvířat provádět bez patřičného umrtvení. Tím způsobují utrpení zvířete, které však nemohou jakkoli zmírnit.

Aby bylo možno aplikovat ustanovení ochraňující pokusná zvířata, je třeba si připustit i veřejnou debatu o těchto otázkách. Měly by se nejen zajistit materiální potřeby životní úrovně zvířat, ale také splnit další podmínky (např. určit okruh zvířat k provádění pokusů, povinnosti právnických a fyzických osob, kompetence k řízení a kontrole prováděných pokusů apod.).³⁶

Souhlasím také s názory odborníků z této aplikační sféry, že v těchto případech bude nemyslitelné usilovat o snížení počtu zvířat určených k pokusům, pokud se nebudou přednostně používat např. substituční metody (počítačové simulace, zkumavky) či anestezie. Je třeba si uvědomit, že tato zvířata podstupují bolest zejména kvůli tomu, aby produkty různých průmyslových odvětví byly zdravotně nezávadné pro člověka.

4.3.4 Usmrcování zvířat a způsoby jeho provedení

Pro více jak polovinu obyvatelstva znamenají zvířata nenahraditelný zdroj lidských potřeb. Jejich usmrcování je denní záležitostí, která je uskutečňována především pro ekonomický zisk.

Zákon č. 246/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů definuje pojem usmrcení jako rozsáhlý a všeobecný koncept, který v sobě zahrnuje i způsoby jeho provedení. Související právní úpravou je vyhláška č. 382/2004 Sb., o ochraně hospodářských zvířat při porážení, utrácení nebo jiném usmrcování, ve znění vyhlášky č. 424/2005 Sb.

³⁵ ÚZ č. 762 - *Zemědělství, Vinařství, Lesnictví, Myslivost, Rybářství, Ochrana zvířat*. Ostrava: Sagit, a.s., 2010. 470 s. ISBN 978-80-7208-796-9.

³⁶ KOCOUREK, J. *Veterinární péče a ochrana zvířat*. 1. vyd. Praha: Eurounion, spol.s.r.o., 1997. 30 s. ISBN 80-85858-47-9.

Usmrcení - jakýkoliv zákrok nebo jednání, které způsobí smrt zvířete [§ 3 písm. o) zákona č. 246/1992 Sb.].

Důvody k usmrcení jsou dány pouze zákonem podle § 5 odst. 2.:

- využití produktů hospodářského zvířete,
- slabost, nevléčitelná nemoc, těžké poranění, genetická nebo vrozená vada, celkové vyčerpání nebo stáří zvířete, jsou-li pro další přežívání spojeny s trvalým utrpením,
- bezprostřední ohrožení člověka zvířetem,
- výkon práva myslivosti a rybářství,
- nařízené mimořádné veterinární nebo hygienické opatření při ochraně před nákazami,
- ukončení pokusu na pokusném zvířeti, není-li v projektu pokusů stanoveno jinak,
- regulování populace zvířat v lidské péči a volně žijících zvířat,
- deratizace a opatření v boji proti škodlivým organismům,
- uložené zvláštní opatření v případě nemožnosti identifikovat zvíře.³⁷

Usmrcení se provádí různými způsoby. Jednak porážkou, utracením či jinými způsoby stanovené zákonem. Bez zákonem uznaných příčin je zakázáno provádění usmrcení případným utopením, udušením, ubitím, ubodáním apod. Prostřednictvím těchto intervencí vznikají sporné otázky, zda je možné taková zvířata nějakým způsobem ochránit. Nakládání se zvířaty je za těchto podmínek otřesné a k jejich mučení dochází ve většině případů. Za takové soužení se například považuje vykrvování, pokud nezačne po omráčení, a tudíž nezaručuje, že zvíře zůstane před smrtí v bezvědomí. Usuzuji, že zbytečného utrpení by se však dalo vyvarovat zpřísněním zásad, metod a vytvořením přístrojů, pomocí nichž by se ověřila bezpečnost postupů omračování, které by zajistily okamžitou smrt.

Výjimka se bohužel zachovává u náboženských rituálů, kde se povoluje usmrcení zvířete bez předchozího omráčení. V České republice se jedná o praktiky židovské komunity. Náboženské porážky může povolit Ministerstvo zemědělství pro potřeby církví a náboženských spolků.

---

³⁷ ÚZ č. 762 - *Zemědělství, Vinařství, Lesnictví, Myslivost, Rybářství, Ochrana zvířat*. Ostrava: Sagit, a.s., 2010. 472 s. ISBN 978-80-7208-796-9.

Situace, kdy dochází k utracení zvířete, spočívá zejména v bezprostředním ohrožení člověka zvířetem, v regulování populace zvířat v lidské péči, v neschopnosti pohybu zvířete či z vyčerpanosti nebo nemoci.

Při utracení zvířete a usmrcení zvířete pro využití jeho produktů lze použít např. prostředky způsobující ztrátu citlivosti a následně smrt, elektrický usmrcovací přístroj, usmrcovací přístroj využívající plynu oxidu uhličitého aj. Pokud má být zvíře z těchto příčin utraceno, mělo by být zabito veterinárním lékařem, odborně způsobilou osobou nebo zletilou osobou pod jejich odborným dohledem v místě, kde k takové újmě přišlo.³⁸

Nemělo by se v takových případech přemísťovat, jelikož čas hraje velkou roli v pozici útrap zvířete. Zákon však tento postup povoluje.

Z vyhlášky č. 382/2004 Sb. dále není zřejmá přesná definice jednotlivých druhů hospodářských zvířat podstupujících utrácení. Není zde jednoznačně vyjádřena i *hmotnost podobných druhů zvířat*. V tomto vidím značnou mezeru právního předpisu, jelikož konkrétní vymezení a určení hmotnosti živočišných druhů a jim podobným druhům by mělo být do detailů rozepsáno (viz. Příloha č. II).³⁹

Obdobný způsob regulace populace zvířat zaručuje porážka. Porážení je jedním z nejčastějších metod usmrcování, které se provádí v místech jatek, farem či domácího prostředí. Obecně platí pravidlo, že samotná porážka může být provedena pouze po omráčení a vykvrvení zvířete, a proto veškeré podmínky pro její realizaci musí být řádně splněny, aniž by docházelo k psychické a fyzické újmě zvířat.

Jatky musí být konstruována a vybavena nástroji, potřebným materiálem a zařízením pro provádění rychlých a účinných úkonů. Jatečné zvíře může být přivedeno do prostoru porážky pouze, následuje-li neprodleně jeho porážka. Pokud není hned provedena, musí zvířeti provozovatel poskytnout ochranu proti nepříznivým podmínkám a trvalou možnost napájení vodou.⁴⁰

Takové podmínky jsou však jen ve výjimečných případech dodrženy. Jedním z mnoha případů neakceptování můžeme považovat uličky, které slouží k přehánění zvířat. Ty jsou často deformované a jatečné zvíře mnohdy do prostoru porážky dojde zraněné. V samotném přehánění hrozí riziko zaklínění, poranění a zmatečného chování. Odborně způsobilé osoby se za daných okolností snaží zvíře co nejrychleji uvolnit

---

³⁸ PRCHALOVÁ, J. *Právní ochrana zvířat*. 820. publikace. Praha: Linde Praha, 2009. 48-49 s. ISBN 978-80-7201-763-8.

³⁹ *Portál veřejné správy ČR* [online]. 2003-2010, [cit. 19. března 2010]. Dostupné na WWW: <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701?number1=382%2F2004&number2=&name=&text=>>.

⁴⁰ PRCHALOVÁ, J. *Právní ochrana zvířat*. 820. publikace. Praha: Linde Praha, 2009. 49-51 s. ISBN 978-80-7201-763-8.

z průchodu vlečením, potlačováním pudových instinktů, bitím do citlivých oblastí, lámáním končetin a ocasu či vypichováním očí.

Mám za to, že problémy vyskytující se v této oblasti trvají již celá století a nelze je jednoznačně vyřešit, ale zamyšlení se nad lidským zacházením by předešlo mnohé bolesti zvířat. Je až hrůzné, co je člověk schopen udělat pro utrpení druhých.

5 TÝRÁNÍ ZVÍŘAT Z HLEDISKA SPRÁVNÍHO A TRESTNÍHO PRÁVA

5.1 Správně-právní aspekty související s ochranou zvířat

Správní právo je jedním z nejrozšířenějších právních oborů, které v sobě zahrnuje velké množství různorodých ustanovení. Jedná se o obecně závazné předpisy z různých oblastí společenského života, které poskytují ochranu nejen lidem, ale i zvířatům.

Vzhledem k dané problematice posuzují „správní oblast“ pro ochranu zvířat proti týrání jako zákonné opatření proti nepřípustnému jednání, které ohrožuje či porušuje práva zvířat. Takové jednání subjektu musí být tedy potrestáno, aby nadále nemohlo způsobovat porušení právní úpravy.

Správní trestání - porušení práva, kde rozhodují správní orgány o vině a trestu. Člení se na soudní a správní trestání, trestná jednání pak na soudní delikty (trestné činy) a správní delikty. Rozdíl mezi soudními a správními delikty se spatřuje zejména v:

- *rozdílném typovém stupni společenské nebezpečnosti,*
- *závažnosti deliktů* (druh a výše sankce, morální závadnost, charakter a rozsah způsobených následků apod.),
- *objektu deliktu* (řádný výkon veřejné správy, ochrana osobnosti apod.),
- *kriteriu difamace* (společenské odsouzení pachatele).⁴¹

Správní trestání je považováno za oblast velmi rozsáhlou a kompaktně zpracovanou, která v sobě zahrnuje celou řadu správních deliktů.

Náš právní řád se skládá z velkého množství zákonů, které obsahují skutkové podstaty správních deliktů. Téměř každý nově přijímaný zákon obsahuje též ustanovení o správních deliktech. Zákon musí vždy obsahovat ustanovení určující, že za porušení povinností stanovených zákonem bude uložena pokuta, a musí být přesně specifikováno, o jaké porušení jde.⁴²

---

⁴¹ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část*. 6. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. 409-411 s. ISBN 80-7179-442-2.

⁴² HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H. *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou*. Praha: Leges, 2009. 7-8 s. ISBN 978-80-87212-15-8.

Oblast správních deliktů je upravena zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění zákona č. 413/2005, který definuje pojetí správního deliktu a jeho právního základu.

Správní delikt - porušení nebo nesplnění právní povinnosti, který lze postihnout správním trestem jen za předpokladu, že takovým jednáním byly naplněny znaky deliktu a jeho konkrétní skutkové podstaty stanovené zákonem.⁴³

Správní delikty jsou založeny na objektivním předpisu a nezkoumá se u nich otázka zavinění (úmyslně, z nedbalosti), stejně tak jejich klasifikace spočívá v dělení na přestupky a jiné správní delikty.

Přestupek - zaviněné jednání, které ohrožuje nebo narušuje zájem společnosti a je v rozporu s právem nebo právem chráněným zájmem. V souvislosti s takovým jednáním dochází k naplnění skutkové podstaty přestupku tak, jak je definováno v přestupkovém či jiném zákoně.

U takového jednání je důležitá otázka zavinění. Zaviněním se rozumí vnitřní psychický stav pachatele ke skutečnostem, které tvoří přestupek. Musí proto zahrnovat všechny znaky (logicky s výjimkou samotného zavinění) vyjádřené ve skutkové podstatě přestupku.⁴⁴

Mezi základní znaky přestupku patří:

- *objekt* (právem chráněný zájem, který je protiprávním jednáním napaden nebo ohrožen),
- *objektivní stránka* (zda působením protiprávního jednání došlo ke škodlivému účinku a je-li dána příčinná souvislost),
- *subjekt* (poloha fyzických osob),
- *subjektivní stránka* (otázka zavinění skutku).

Porušení právních norem se projednává ve správním řízení příslušnými orgány ochrany zvířat. Dle mého úsudku se správní úřady snaží neprotahovat proces řízení, přizpůsobovat ho morálním hodnotám, ale také ozřejmovat cenu správních poplatků za protiprávní jednání. Vykazují velkou podporu na ochranu zvířat a zároveň snahu minimalizace nehumánního chování. Vzhledem k obecné úpravě správního řádu má správní řízení pro právní ochranu zvířat značnou významnost.

---

⁴³ HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část*. 6. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. 420 s. ISBN 80-7179-442-2.

⁴⁴ ČERVENÝ, Z., ŠLAUF, V. *Přestupkové právo. Komentář k zákonu o přestupcích včetně textu souvisejících předpisů*. 13. vyd. Praha: Linde Praha, 2006. 14 s. ISBN 80-7201-596-6.

Správní řízení - procesními normami správního práva upravený postup správních orgánů směřující k vydání rozhodnutí jakožto individuálního správního aktu. Do jisté míry je podobné soudnímu řízení, ve srovnání s ním však není tak formální a sleduje výlučně plnění úkolů veřejné správy.⁴⁵

Urychlení rozhodování je stanoveno zejména ve správním řádu, který zajišťuje potřebné nástroje k dodržení existenčních podmínek zvířat a jejich aplikaci v odůvodněných případech. Jedním z nástrojů k urychlení procesu řízení je:

- vydání správního rozhodnutí v obvyklých lhůtách,
- předběžné opatření,
- možnost použít řízení na místě.

Správní rozhodnutí je obvykle vydáváno ve stanovených lhůtách. Mohou se však zjistit určité skutečnosti, které může orgán ochrany zvířat použít k rychlejšímu projednání situace. Bezodkladné rozhodnutí správního úřadu však není zcela možné díky existenci důkazů a poznatků potřebných k objasnění sporu.

Oprávněná úřední osoba může také rozhodnutím ukládat povinnost na místě. Předpokladem takové povinnosti je především zjištění stavu věci a vydání písemného potvrzení účastníku řízení. Je-li důvodná obava, že by se osoba, již má být uložena povinnost, vyhýbala jejímu splnění nebo jde-li o uložení předběžného opatření. Předběžné opatření se vydává zejména, pokud účastník pokračuje nebo by pokračoval v nezákonném jednání, kde je rovněž možnost zajistit věc (zvíře) jako důkazní prostředek. Pokud se jedná o řízení navazující na výkon dozoru, je nutné učinit oznámení o zahájení řízení z moci úřední na místě. Podle zákona na ochranu zvířat proti týrání však tato úprava není možná, jelikož jiný orgán dozoruje (krajská veterinární správa) a jiný vydává rozhodnutí (obecní úřad obce s rozšířenou působností).⁴⁶

Účinným opatřením proti pokračování v týrání zvířat je možnost správního orgánu rozhodnout o odebrání, ošetření či léčbě týraného zvířete, kde takové prostředky jsou tíhou osobě, které bylo zvíře odebráno. Tím jsou zaručeny kvalitní životní podmínky zvířete.

---

⁴⁵ JEMELKA, L., PONDĚLÍČKOVÁ, K., BOHADLO, D. *Správní řád. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 29-31 s. ISBN 978-80-7179-784-5.

⁴⁶ PRCHALOVÁ, J. *Právní ochrana zvířat*. 820. publikace. Praha: Linde Praha, 2009. 154-155 s. ISBN 978-80-7201-763-8.

5.1.2 Správní delikty a zvláštní opatření týkající se ochrany zvířat před týráním

Správní delikty a zvláštní opatření na úseku ochrany zvířat jsou uvedeny v zákoně č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. Zákon má pro tuto oblast značný význam vzhledem ke skutečnosti, že orgány ochrany zvířat zjišťují správní delikty. Přestupky a jiné správní delikty upravuje zákon v části sedmé.

Přestupky jsou vymezeny v § 27 zákona. Pojednávají o protiprávním jednání, kterého se dopouští fyzická osoba na úseku ochrany zvířat proti týrání, pokud např. :

- propaguje týrání zvířat,
- týrá zvíře nebo utýrá zvíře,
- zákonný zástupce nezletilé osoby nebo osoby, která byla rozhodnutím soudu zbavena způsobilosti k právním úkonům, nebo jejíž způsobilost k právním úkonům byla rozhodnutím soudu omezena, nepřekazí týrání zvířete, o němž se hodnověrně dozví, touto osobou,
- usmrtí zvíře, aniž by byl naplněn důvod uvedený v § 5 odst. 2 (stanovení důvodů k usmrcení),
- vyrobí, doveze nebo prodá čelist'ovou nebo lepicí past,
- nesplní povinnost stanovenou na základě tohoto zákona v obecně závazné vyhlášce obce, nebo
- nesplní povinnost stanovenou přímo použitelným předpisem Evropských společenství na úseku ochrany zvířat proti týrání.⁴⁷

S každým protiprávním jednáním jsou spojena obecná ustanovení o zvláštních ochranných opatřeních a sankcích (napomenutí, pokuta, zákaz činnosti, propadnutí věci).

Podle § 12 zákona o přestupcích se správní orgán při rozhodování o sankci a o její výměře musí řídit určitými zásadami. Druh a intenzita sankce musí být v každém konkrétním případě stanovena tak, aby odpovídala všem zvláštnostem projednávaného

---

⁴⁷ ÚZ č. 762 - *Zemědělství, Vinařství, Lesnictví, Myslivost, Rybářství, Ochrana zvířat*. Ostrava: Sagit, a.s., 2010. 497 s. ISBN 978-80-7208-796-9.

přestupku. Výměrou sankce je určení její výše, což přichází v úvahu u pokuty a zákazu činnosti.⁴⁸

Dle přesného vymezení v zákoně č. 246/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů lze za přestupek i jiný správní delikt uložit pokutu až do 500 000 Kč. Spolu s pokutou nebo samostatně za přestupek je možno uložit také zákaz činnosti.

Podle § 14 zákona č. 200/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů je nutné zákazem činnosti bránit pachateli v případném opakování přestupku, a proto plní zejména preventivní a výchovnou funkci. Předmětem zákazu činnosti může být pouze činnost, kterou pachatel v době spáchání přestupku vykonává v pracovním nebo jiném obdobném poměru.⁴⁹

Zákaz činnosti na úseku ochrany zvířat je však možné stanovit pouze v případech propagace týrání zvířat. Ostatní jednání nejsou obdobným způsobem sankcionována. Proto celkovou ochranu zvířat z tohoto pohledu nelze považovat za kompletní.

Ochranu před týráním zvířete zajišťují také opatření, která jsou v souladu s příslušným zákonem. Jedná se o zvláštní opatření a sním spojené umístění do náhradní péče, vyžaduje-li to jeho zdravotní stav, nebo pokud je zvíře opakovaně týráno.

Náhradní péčí se rozumí umístění zvířete do péče jiné vhodné právnické či fyzické osoby, kde zvířeti budou zabezpečeny potřebné životní podmínky. V případě uložení zvláštního opatření se stanoví také možnost omezení vlastnického práva, aby se zabránilo týrání zvířete. Vhodnou úpravou v případě hrubého poškození zákona či opětovného spáchání správního deliktu by byla možnost rozhodovat o zabavení těchto zvířat státem. Stát by je mohl dále prodat a nevznikaly by dlouhodobé potíže s náhradní péčí o ně.⁵⁰

Současná právní úprava poskytuje přehled zvláštních opatření, přestupků, ale také jiných správních deliktů. Jedná se o delikty, kterých se dopouští právnická nebo podnikající fyzická osoba při výkonu svého povolání. Za právnickou osobu se považuje uměle vytvořený subjekt právního vztahu (sdružení fyzických nebo právnických osob, účelová sdružení majetku, jednotky územní samosprávy, stát či jiné subjekty, o kterých to stanoví zákon).

---

⁴⁸ HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H. *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou*. Praha: Leges, 2009. 55 s. ISBN 978-80-87212-15-8.

⁴⁹ ČERVENÝ, Z., ŠLAUF, V. *Přestupkové právo. Komentář k zákonu o přestupcích včetně textu souvisejících předpisů*. 13. vyd. Praha: Linde Praha, 2006. 33-34 s. ISBN 80-7201-596-6.

⁵⁰ PRCHALOVÁ, J. *Právní ochrana zvířat*. 820. publikace. Praha: Linde Praha, 2009. 152-153 s. ISBN 978-80-7201-763-8.

Právnická nebo podnikající fyzická osoba se kupříkladu dopustí správního deliktu tím, že propaguje týrání zvířat, týrá nebo utýrá zvíře, poruší zákaz odchytu podle § 14 odst. 7, v rozporu s § 25 odst.2 písm.c) nepředvede zvíře, neoznámí nejpozději 30 dnů před zahájením nebo ukončením podnikání výkon živnosti, druhy a počty zvířat příslušné krajské veterinární správě nebo nedoloží, jakým způsobem bude zabezpečena péče o zvířata, jejich zdraví a pohodu v případě zahájení činnosti apod.⁵¹

5.2 Trestně-právní aspekty související s ochranou zvířat

Odvětví trestního práva je souhrn právních norem o trestání fyzických osob za trestné činy proti chráněným společenským a individuálním zájmům. Vzhledem k dané problematice by se jednalo o zájmy zvířat.

Oblast trestných činů, trestní odpovědnosti a trestního řízení z pohledu ochrany zvířat upravuje nová trestně právní úprava zákona č. 40/2009 Sb., která definuje nebezpečný čin takto:

Trestný čin - protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a vykazuje znaky uvedené v tomto zákoně.

Protiprávnost činu se odvozuje z právního řádu jako celku a zpravidla se opírá o některé ustanovení ležící mimo trestní zákon. Jde zejména o předpisy správního práva, např. předpisy o ochraně životního prostředí, předpisy o ochraně zvířat apod.⁵² *Znaky* uvedené v trestním zákoně jsou představovány obligatorními formálními znaky skutkové podstaty trestného činu (objekt, objektivní stránka, subjekt, subjektivní stránka). U každé skutkové podstaty trestného činu by měly být znaky společně s věkem a přičetností naplněny a to i tehdy, pokud nejsou výslovně vyjádřeny v jejím textu.

Trestný čin tvoří zejména skutková podstata trestného činu společně se stupněm společenské škodlivosti. Ten je určen např. osobou pachatele, mírou zavinění (úmyslně, z nedbalosti), způsobem provedení činu, významem chráněného zájmu apod.

Pachatel je v těchto případech úhlavní osobou při přípravě, pokusu a dokonání trestného činu. Nový trestní zákoník jej definuje takto:

Pachatel - trestně odpovědná fyzická osoba, která je přičetná, dovršila patnáctý rok věku, je rozumově a mravně vyspělá a která bezprostředně spáchala trestný čin.

⁵¹ ÚZ č. 762 - *Zemědělství, Vinařství, Lesnictví, Myslivost, Rybářství, Ochrana zvířat*. Ostrava: Sagit, a.s., 2010. 498-500 s. ISBN 978-80-7208-796-9.

⁵² JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné*. 1 vyd. Praha: Leges, 2009. 114 s. ISBN 978-80-87212-24-0.

Trestní odpovědnost pachatele souvisí s jednou ze základních filozofických otázek, totiž zda rozhodnutí člověka jednat tím či oním způsobem, zachovat se podle zákona, či zvolit trestný čin, je svobodné a ničím nepodmíněné.⁵³

Jednání pachatele dle mého názoru obvykle vyvolává velkou pozornost u společnosti a médií. Pokud se jedná o trestné činy týrání zvířete, zde je pozornost způsobena zejména nezodpovědným vztahem a vysokou brutalitou pachatele (např. utlučení pěstmi či tupým předmětem, ubodání, utopení, vyhození z výšky). Je třeba upozornit, že kriminalita těchto případů je sice uvedena v zákoně a považována za trestné činy, ale je často přehlížena a tolerována. Proto by měl být kladen důraz na prosazení účinných potrestání, vysokých trestů nebo veřejné ostudy, které by mohly alespoň z části zabránit odsouzenému v dalším páchání trestné činnosti a ušetřit tak zvířata před zbytečným utrpením.

Vyhodnocení, zda se jedná o trestný čin týrání zvířat, posuzují orgány, které danou věc řeší. Jedná se o orgány činné v trestním řízení (soud, státní zástupce, policejní orgán). Postup těchto orgánů je zákonem upravený v trestním řízení.

Trestní řízení - řízení, u kterého se zjišťuje, zda byl trestný čin spáchán, kdo jej spáchal a rozhodnout podle zákona o trestu či ochranném opatření. Součástí rozhodnutí může být i nárok poškozeného na náhradu škody.

Vzhledem k tomu, že se jedná o událost, která se stala v minulosti, musí se objasnit okolnosti důležité pro rozhodnutí pomocí dokazování.

Dokazování - rozsah a správnost skutkových zjištění, která ovlivňují konečné řešení věci. Směřuje ke zjištění události tak, jak se skutečně stala a o níž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro rozhodnutí.⁵⁴ Dokazování považují za jednu z klíčových priorit k objasnění skutečnosti a zjištění pravdy.

„Při dokazování např. trestného činu týrání zvířat lze říci, že přímé utýrání zvířete je možné prokázat pouze zajištěním důkazů ve formě videozáznamu či přímého svědectví nejméně dvou osob. Objekt, který byl usmrcen či utýrán, bývá často pachatelem likvidován beze svědků. Tudíž se dá říci, že v dané věci je nespočetně spáchaných trestných činů, které nejsou zjištěny a dokumentovány policejním orgánem či orgánem ve správním řízení.“ poukazuje ve svém sdělení por. Roman Adam (viz. Příloha č. IV).

⁵³ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné*. 1 vyd. Praha: Leges, 2009. 180-182 s. ISBN 978-80-87212-24-0.

⁵⁴ FRYŠTÁK, M., PROUZA, D., VANĚČEK, P., ZAJÍČKOVÁ, E. *Trestní právo hmotné a procesní*. 1. vyd. České Budějovice: VŠERS, 2007. 172-230 s. ISBN 978- 80- 86708-51-5.

5.2.1 Trestné činy na úseku týrání zvířat

Trestně-právní ochrana zvířat proti týrání je představována legislativní úpravou zákona č. 40/2009 Sb., ve znění zákona č. 306/2009 Sb. Tento zákon vstoupil v účinnost 1. 1. 2010 a zavádí jednak nový trestný čin zanedbání péče o zvíře z nedbalosti a jednak modifikuje i trestný čin týrání zvířat. Vzhledem k trestnímu zákoníku platnému do roku 2009 (zákon č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů) byla právní úprava trestného činu týrání zvířat podle § 203 mírnější.

(1) *„Kdo týrá zvíře, ačkoli byl za obdobný přestupek v posledním roce postižen nebo za takový čin v posledních dvou letech odsouzen, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem.“*

(2) *„Kdo utýrá zvíře, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem.“*

(3) *„Odnětím svobody až na dvě léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném.“*

Takovým činem se rozumí nejen trestný čin týrání zvířat (§ 203), ale též trestný čin poškozování cizí věci (§ 257), popř. trestný čin výtržnictví (§ 202), pokud byl spáchán týráním zvířete.⁵⁵

„Podle skutkových podstat veškerých trestných činů uvedených ve zvláštní části zákoníku lze posoudit trestnou činnost týrání zvířat dle § 203 za jednání se středně vysokou společenskou škodlivostí, pokud dojde k usmrcení či utýrání jednoho jedince osobou pachatele. V případech usmrcení či utýrání většího počtu zvířat se spatřuje vysoká společenská škodlivost, neboť jeho jednání je zcela promyšlené a provedené za určitou pohnutkou. Díky tomuto ustanovení lze postihnout také pachatele i za opakovanou recidivu u přestupku.“ tvrzení por. Romana Adama (viz. Příloha č. IV).

Je také nutné podotknout, že každá osoba je odpovědná za své činy a chování. A nejspíše žádný právní předpis z nich nedokáže vymýtit páčání takové trestné činnosti.

Jak již bylo zmíněno, novelizací trestního zákoníku došlo k trestně-právnímu pozměnění oblasti týrání a utýrání zvířete podle § 302.

(1) *„Kdo týrá zvíře*

a) zvlášt' surovým nebo trýznivým způsobem, nebo

⁵⁵ ŠÁMAL, P., PÚRY, F., RIZMAN, S. *Trestní zákon. Komentář. II. Díl.* 6. doplněné a přepracované vydání. Praha: C.H. Beck, 2004, 1220-1222 s. ISBN 80-7179-896-7.

b) surovým nebo trýznivým způsobem veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.“

(2) „Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán,

a) byl-li za čin uvedený v odstavci 1 v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán, nebo

b) způsobí-li týranému zvířeti takovým činem trvalé následky na zdraví nebo smrt.“

(3) „Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na větším počtu zvířat.“⁵⁶

Skutková podstata trestného činu úmyslného týrání zvířat je formulována tak, aby byla odlišitelná od přestupku, a rovněž aby byly postižitelné ty nejhorší a společensky nejškodlivější formy jednání. Zákonným ustanovením jednak dochází k rozšíření případů, které lze posuzovat jako trestný čin týrání zvířat, a jednak ke zvýšení trestní sazby odnětí svobody. Díky tomu se dá říci, že se zvyšuje význam ochrany zvířat před závažnými zásahy do jejich práv.

Vzhledem k ochraně zvířat jsou významné i další trestné činy v tomto zákoně. Jedná se o trestné činy pytláctví a některé činy proti životnímu prostředí. Nově je zařazena i skutková podstata závažných nedbalostních jednání vůči zvířatům. Jedná se o trestný čin zanedbání péče o zvíře z nedbalosti podle § 303 nového trestního zákoníku.

(1) „Kdo z hrubé nedbalosti zanedbá potřebnou péči o zvíře, které vlastní nebo o něž je povinen se z jiného důvodu starat, a způsobí mu tím trvalé následky na zdraví nebo smrt, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.“

(2) „Odnětím svobody až na dvě léta bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt nebo trvalé následky na zdraví většimu počtu zvířat.“⁵⁷

Jedná se o případy, které jsou posuzovány podle zákona č. 246/1992, ve znění pozdějších předpisů jako přestupky, ale kvůli své krutosti (smrt či trvalé následky na zdraví) mohou naplnit znaky skutkové podstaty trestného činu.

---

⁵⁶ ÚZ č. 768 - *Trestní předpisy*. Ostrava: Sagit, a.s., 2010. 79 s. ISBN 978-80-7208-782-2.

⁵⁷ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 1 vyd. Praha: Leges, 2009. 376 s. ISBN 978-80-87212-22-6.

6 SYSTÉMOVÁ OPATŘENÍ A JEJICH FUNKČNOST

6.1 Orgány ochrany zvířat a jejich funkčnost

Autority působící na poli ochrany zvířat plní úkoly ve věcech týrání a provádějící příslušná opatření jsou definovány jako orgány ochrany zvířat. Jsou vymezeny v § 20-25 zákona na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. Mezi základní orgány se řadí:

- Ministerstvo zemědělství společně s Ústřední komisí na ochranu zvířat,
- orgány veterinární správy (Státní veterinární správa ČR, krajské veterinární správy, apod.),
- obecní úřady obcí s přenesenou působností.

Ve vymezených případech působí také Ministerstvo vnitra, Ministerstvo obrany, Akademie věd ČR, obce či příslušné ústřední orgány státní správy. Jedná se o orgány, u kterých by měly činnosti probíhat co nejefektivněji stejně jako u základních.

Ministerstvo zemědělství (dále jen „ministerstvo“) - působí na úseku ochrany a chovu zvířat. Schvaluje řády ochrany zvířat, vyjadřuje se při udělování licencí zoologickým zahradám, projednává souhrnné zprávy o činnosti příslušných orgánů, spolupracuje s vysokými školami a nevládními organizacemi, schvaluje statut a jednací řád ústřední komise apod.

Ústřední komise na ochranu zvířat (dále jen „komise“) - odborný poradní orgán ministerstva, který doporučuje opatření a koordinuje plnění úkolů v oblasti ochrany zvířat. Zastřešuje zájmy podnikatelů jak v zemědělství, tak v chovu.⁵⁸

Ministerstvo společně s komisí plně zajišťují řádný průběh správního řízení podle nového správního řádu. Podklady pro správní rozhodnutí připravuje komise a rozhodovací pravomoc přechází na ministerstvo. Podle mého názoru si oba orgány kladou za cíl ozřejmit morální hodnotu společenských zájmů a zpřísnit aplikace zákonných předpisů v praxi.

Orgány veterinární správy - orgány, které jsou považovány za rozpočtové organizace. Konkrétní rozhodování je ve spolupráci s kompetencemi obcí např. o místech pro trhy

---

⁵⁸ PRCHALOVÁ, J. *Právní ochrana zvířat*. 820. publikace. Praha: Linde Praha, 2009. 126-129 s. ISBN 978-80-7201-763-8.

s potravinami a surovinami živočišného původu, místech výstav, trhů, přehlídek, svodů, soutěží zvířat apod.⁵⁹

Přikláním se k názoru expertů zkoumané oblasti, že se jedná o orgány, které zajišťují odbornou kvalifikaci příslušných pracovníků a veterinární podmínky pro ochranu zvířat. Dávají podněty k řešení nesrovnalostí a na poli ochrany zvířat a dokáží velmi rychle a obratně jednat.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností - úřad, který v prvním stupni podle § 27a - 28 zákona č. 246/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů projednává přestupky, jiné správní delikty či případy za porušení obecně závazných vyhlášek vydaných obcí (např. místní poplatky za psy).

„Ve spojitosti se správním řízením vychází (musí vycházet) z odborného vyjádření krajské veterinární správy, které přísluší posoudit, zda k týrání došlo nebo se jedná o přestupek podle zákona či takové jednání naplňuje znaky trestného činu týrání zvířat. Proto úředníci vykonávající státní správu v této oblasti nemusí mít ve většině případů odborné veterinární vzdělání.“ uvádí referentka Hana Jarošová ve své výpovědi (viz. Příloha č. III). *„Tato spolupráce mezi orgány je pokládána za důležitou i z pohledu por. Romana Adama. Ten za součinnost nepochybně považuje zjištění skutečností nasvědčující spáchání trestné činnosti týrání zvířat.“* (viz Příloha č. IV).

K odhalování takových protiprávních jednání přispívá především obecní policie. Strážník je povinen zasáhnout, je-li páchan správní delikt či trestný čin. Vzhledem k ochraně zvířat proti týrání je třeba se zmínit o novele zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, platné od 1. 1. 2009. Jedná se o ustanovení v § 40 tohoto zákona. *„Policista je oprávněn vstoupit bez souhlasu uživatele do obydlí, jiného prostoru nebo na pozemek a provést tam potřebné úkony nebo jiná opatření jen tehdy, jestliže věc nesnese odkladu a vstup tam je nezbytný pro ochranu života nebo zdraví osob anebo odvracení závažného ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti.“* A to v případě, že má policista oprávnění:

- důvodného podezření, že se na místě nachází zemřelý,
- pronásledování osoby, nebo
- vstupu do jiného prostoru nebo na pozemek, má-li důvodné podezření, že se tam nachází týrané zvíře.⁶⁰

⁵⁹ KOCOUREK, J. *Veterinární péče a ochrana zvířat*. 1. vyd. Praha: Eurounion, spol.s.r.o., 1997. 22-23 s. ISBN 80-85858-47-9.

⁶⁰ VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. 1.vyd. Praha: C. H. BECK, 2009, 15-16 s. ISBN 978- 80- 7400-142-0.

„Právní nárok ke vstupu mají tedy kontrolující pouze za předpokladu, že se jedná o ojedinělý případ (např. nedostatečná péče o zvíře zájmového chovu pěstovaného v domácím prostředí). Pokud oprávněné osoby v těchto prostorách shledají týrání zvířete, musí zajistit povinnost se o takové zvíře postarat, aby netrpělo hladem či dehydratací. V případě běžných kontrol je však takový přístup zcela odepřen. Často se ani svědci nechtějí ke své výpovědi oficiálně vyjádřit a tak není možné takové jednání dosvědčit či ověřit.“ uvádí své tvrzení MVDr. Helena Melounová (viz. Příloha č. V).

Další úlohou obce je zajištění péče o zvířata. Obec zřizuje, provozuje a ruší útulky pro zvířata nebo uzavírá smlouvy o péči s útulky soukromými. Do útulků jsou většinou umístěna zvířata toulavá, opuštěná nebo ztracená (v praxi se jedná o kočky a psy). Obec by měla taková zvířata materiálně zabezpečit bez ohledu na to, za jakých podmínek bylo zvíře odchyceno. Domnívám se tedy, že není správným postupem obce, jestliže se nepostará např. o zvíře uvázané u plotu útulku, ale pouze o ta zvířata, zařazená do útulků na žádost obce, Policie ČR nebo obecní (městské) policie. Myslím si, že kupříkladu nezaměnitelné označování zvířat (mikročipem) by mohlo alespoň z části usnadnit práci obcím při vynakládání peněžních prostředků na zabezpečení zvířat. Zjištění majitele zvířete by bylo daleko snazší a rychlejší a zařazení do útulku by nebylo nutné.

6.2 Působnost a úloha nevládních organizací činných v oblasti ochrany zvířat

Od devatenáctého století se začínají objevovat první organizace na ochranu zvířat, kdy si člověk začíná uvědomovat hrůzu, která je na zvířatech páchána.

Tyto organizace začaly bojovat proti nelidskému zacházení se zvířaty velkochovech, na jatkách, při transportu, v cirkusech, v zoo, při sportovním lovu či při různých pokusech. Ochrana zvířat začala být chápána jako bezpečný prostor pro vnímající a cítící bytosti. Organizace se postupem času začaly rozšiřovat a v podstatě v každém státě světa splňují svoji úlohu.

Mezi nejznámější organizace mezinárodního významu patří například Greenpeace, zaměřující se na ochranu volně žijící zvěře. World Wildlife Fund (WWF), která se soustředí na odbornou ochranu volně žijící zvěře. Animal Liberation Front (ALF) se zabývá záchranou konkrétních týraných nebo ohrožovaných zvířat a známá je i organizace People for Ethical Treatment of Animals (PETA).⁶¹

---

⁶¹ ŠILER, V. *Etika ochrany zvířat*. 162. publikace. Ostrava: Scholaforum, 1996. 14-15 s. ISBN 80-86058-28-X.

Nejen organizace, ale i samotní lidé si musí uvědomit, jaké přirozené podmínky zvířata potřebují ke svému životu. Životní prostředí je jedno z nejdůležitějších míst rozvoje živočichů. Chování ve velkochovech a v místech, kde jsou uměle vytvořené podmínky, je v dnešním světě ještě mnoho a je třeba se nad tím pořád pozastavovat. Z mého pohledu nejen hospodářská zvířata, ale také volně žijící živočichové potřebují zachovat svůj přirozený ekosystém. Pokud ale člověk nebude poskytovat určitou ochranu, biologická rozmanitost všech živočichů bude ubývat.

Škála takových organizací je velmi široká co do členů, cílů i používaných prostředků. V České republice působí v oblasti ochrany zvířat řada nevládních neziskových organizací spolupracujících s orgány veřejné správy např. Společnost pro zvířata, Liga na ochranu zvířat ČR, SOS zvířatům, Děti Země, Svoboda zvířat, Nadace na ochranu zvířat aj.⁶² Postavení těchto organizací upravuje zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 106/1990 Sb., o právu na informace, ve znění pozdějších předpisů aj. Tyto organizace poskytují zejména rady, návrhy a řešení jak postupovat, pokud se setkáme se zanedbaným, handicapovaným či týraným zvířetem. Mohou se zapojit i do samotného rozhodování ve spolupráci s odpovědnými orgány při řešení konkrétní situace.

Stav ochrany zvířat však postupuje velmi zlehka a pomalu. V dnešním světě se člověk zabývá spíše novými technologiemi, rozvojem civilizace, provozem a obohacením sama sebe než živými tvory. Pouhé organizace, ochránci a příznivci zvířat oplývají svojí solidaritou a velkorysostí po celé ČR, dokáží třeba s ochotou sepsat petice na zmírnění utrpení zvířat (např. petice za zachování zákazu bateriových klecí aj.). Už pouhý název těchto spolků naznačuje určitou volnost a pohodu pro zvířata.

Zde je opravdu potřeba dodržovat jistá pravidla, pokud se jedná o jejich spokojenost. Zvířata, která žijí v domácím prostředí mají daleko více nevýhod než ta, která žijí v přírodě. Například volně žijící živočichové nejsou tak často předmětem týrání jako hospodářská zvířata.

Aby se zvířata mohla chovat přirozeně, je potřeba projevit o tuto oblast určitý zájem a bojovnost. Je nezbytné co nejčastěji informovat veřejnost o skutcích páchaných na zvířatech a zároveň také poskytnout informace, jakým směrem se lidé mají ubírat, aby došlo k docílení ochrany zvířat. Informovanost by měla být uskutečňována hlavně prostřednictvím médií, nenásilných akcí, přednášek ve školách, seminářů v různých institucích a veřejné sféře. „Z hlediska současné situace v ČR však můžeme říci, že

---

⁶² PRCHALOVÁ, J. *Právní ochrana zvířat*. 820. publikace. Praha: Linde Praha, 2009. 24 s. ISBN 978-80-7201-763-8.

aktivita a zájem veřejnosti o oblast ochrany zvířat se znatelně zvyšuje.“ poznatek z dílčí části rozhovoru s Hanou Jarošovou (viz. Příloha č. III).

Domnívám se, že je potřeba, aby i rodiče dokázali ve svých dětech vyvolat lásku, nikoli nenávisť ke zvířatům. Výchova je opravdu i v tomto směru velmi důležitá, vzájemným pochopením a dorozuměním docílíme přátelské přimknutí a tento vztah budeme posléze považovat za něco správného a samozřejmého.

Jestliže jsou lidé vychováni způsobem, kde příroda pro ně znamená určité naplnění a odreagování od uspěchaného života, bude člověk šťastný a ve svém přirozeném okolí bude zachovávat do jisté míry i ekologickou životní pospolitost.⁶³

---

⁶³ KONRÁD, L. *Odumírání lidskosti*. Přel. Jan Kamarýt, Miroslav Rýdl. 1. vyd. Praha: Piper, 1997. 90 s. ISBN 80-204-0645-X.

ZÁVĚR

Základním předpokladem pro uceleně zpracovanou práci Ochrany zvířat proti týrání v intencích správního a trestního práva bylo syntetizování základních pojmů a přesných definic, které byly důležité pro pochopení významu této oblasti.

Důraz byl kladen na analýzu zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. Ze získaných poznatků si dovoluji tvrdit, že sice značně figuruje v našem právním systému, ale pořád není zpracován do takové podoby, aby poskytoval dostatečnou ochranu jak zvířatům chovaných v péči lidí, tak volně žijícím. Vykazuje mnoho chyb, které považuji za nepřijatelné.

Zkoumané téma poskytlo dostatečný rámec pro srovnávání a zhodnocení stavu nejen české, ale i evropské legislativy a její uvedení do praxe. Obecně můžeme konstatovat, že podmínky pro správné dodržování právních úprav byly v mnoha směrech obtížné, a proto práci vytvářely zejména tendence se věnovat určitým nedostatkům, mezerám či nesouladům (např. nedostatečnému zaručení práv, nezájmu společnosti, malé informovanosti obyvatel, nedokonalé právní odpovědnosti apod.) a vyhodnocení zjištěných skutečností.

Při hlubším hodnocení dané problematiky jsem narazila i na mnohé palčivé problémy vybraných případů týrání zvířete (např. v hospodářských chovech, při přepravě zvířat, při pokusech na zvířatech apod.). Pro rozšíření tématu a kvalitní představu jsem použila kvantitativní metody (statistiky a příklady z empirických materiálů) a kvalitativní metody (řízené rozhovory formou otevřených otázek). Těmito metodami se mi podařilo získat také odborné poznatky, které významně posloužili k tvůrčímu zpracování práce. Díky jejich srovnání se z praktického hlediska vyskytly i nové skutečnosti (např. složitost v dokazování).

Stabilní jednotnost ochrany zvířat proti týrání vykazovala zejména správně-právní a trestně-právní oblast. Vzhledem k bezpečnostním opatřením a postihům za protiprávní jednání (např. přestupky, jiné správní delikty či trestné činy) mohu tvrdit, že se jednalo o propracovanější sféru.

Vzhledem k problémům vyskytujícím se na poli ochrany zvířat, jsem z části změnila svůj osobní postoj k činnostem, které často bývají zapříčiněné zákeřnou hrou, jenž nevědomky může vyústit v týrání zvířete.

Bakalářská práce jednoznačně vychází z možné dostupné literatury. Opírá se zejména o poznatek, že zvířata jsou žijící bytosti, které mohou na určité úrovni vnímat bolest či utrpení.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literární zdroje

1. CARAS ROGER, A. *Zvířata, která změnila člověka*. Přel. Michal Prokop. 1. vyd. Praha: Rybka Publisher, 1999. 261 s. ISBN 80-86182-25-8.
2. ČERVENÝ, Z., ŠLAUF, V. *Přestupkové právo. Komentář k zákonu o přestupcích včetně textu souvisejících předpisů*. 13. vyd. Praha: Linde Praha, 2006. 481 s. ISBN 80-7201-596-6.
3. FRYŠTÁK, M., PROUZA, D., VANĚČEK, P., ZAJÍČKOVÁ, E. *Trestní právo hmotné a procesní*. 1. vyd. České Budějovice: VŠERS, 2007. 420 s. ISBN 978-80-86708-51-5.
4. HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2006. 861 s. ISBN 80-7179-442-2.
5. HORZINKOVÁ, E., KUČEROVÁ, H. *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou*. Praha: Leges, 2009. 368 s. ISBN 978-80-87212-15-8.
6. JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné*. 1. vyd. Praha: Leges, 2009. 896 s. ISBN 978-80-87212-24-0.
7. JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 1. vyd. Praha: Leges, 2009. 1216 s. ISBN 978-80-87212-22-6.
8. JEMELKA, L., PONDĚLÍČKOVÁ, K., BOHADLO, D. *Správní řád. Komentář*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008. 616 s. ISBN 978-80-7179-784-5.
9. KOCOUREK, J. *Veterinární péče a ochrana zvířat*. 1. vyd. Praha: Eurounion, spol.s.r.o., 1997. 411 s. ISBN 80-85858-47-9.
10. KONRÁD, L. *Odumírání lidskosti*. Přel. Jan Kamarýt, Miroslav Rýdl. 1. vyd. Praha: Piper, 1997. 195 s. ISBN 80-204-0645-X.
11. MIKO, L., BOROVIČKOVÁ, H. a kol. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. 607 s. ISBN 978-80-7179-585-8.
12. MOLDAN, B. *Příroda a civilizace*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1997. 147 s. ISBN 80-04-26434-4.
13. PRCHALOVÁ, J. *Právní ochrana zvířat*. 820. publikace. Praha: Linde Praha, 2009. 327 s. ISBN 978-80-7201-763-8.
14. ŠÁMAL, P., PÚRY, F., RIZMAN, S. *Trestní zákon. Komentář. II. Díl*. 6. doplněné a přepracované vydání. Praha: C.H. Beck, 2004, 1719 s. ISBN 80-7179-896-7.
15. ŠILER, V. *Etika ochrany zvířat*. 162. publikace. Ostrava: Scholaforum, 1996. 29 s. ISBN 80-86058-28-X.
16. VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. BECK, 2009, 458 s. ISBN 978-80-7400-142-0.
17. VEČEŘEK, V. a kol. *Modelové případy v ochraně zvířat*. 1. vyd. Brno: Veterinární a farmaceutická univerzita Brno, 2001. 147 s. ISBN 80-7305-424-8.
18. VEČEŘEK, V. a kol. *Ochrana zvířat*. 1. vyd. Brno: Veterinární a farmaceutická univerzita Brno, 2001. 156 s. ISBN 80-7305-412-4.

19. VEČEŘEK, V. a kol. *Ochrana zvířat v právních předpisech Evropské unie*. 1. vyd. Brno: Veterinární a farmaceutická univerzita Brno, 2000. 179 s. ISBN 80-7305-400-0.
20. *Veterinární zákon a příslušné vyhlášky: platné dnem vstupu České republiky do Evropské unie*. Praha: Agrospoj, 2004. 352 s. ISBN 80-239-4282-4.
21. *ÚZ č. 751 - Občanský zákoník a související předpisy*. Ostrava: Sagit, a.s., 2009. 288 s. ISBN 978-80-7208-766-2.
22. *ÚZ č. 762 - Zemědělství, Vinařství, Lesnictví, Myslivost, Rybářství, Ochrana zvířat*. Ostrava: Sagit, a.s., 2010. 512 s. ISBN 978-80-7208-796-9.
23. *ÚZ č. 768 - Trestní předpisy*. Ostrava: Sagit, a.s., 2010. 560 s. ISBN 978-80-7208-782-2.

Elektronické zdroje

1. *Ministerstvo zemědělství ČR* [online]. 2009, poslední revize 2. 6. 2009 [cit. 23. listopadu 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.mze.cz/Index.aspx?ch=275&typ=1&val=17792&ids=0&katId=3008>>.
2. *Portál veřejné správy ČR* [online]. 2003-2010, [cit. 19. března 2010]. Dostupné na WWW: <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701?number1=4%2F2009&number2=&name=&text=>>.
3. *Portál veřejné správy ČR* [online]. 2003-2010, [cit. 19. března 2010]. Dostupné na WWW: <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701?number1=382%2F2004&number2=&name=&text=>>.
4. *Státní veterinární správa ČR* [online]. 2006, poslední revize 4. 3. 2010 [cit. 15. března 2010]. Dostupné na WWW: <<http://www.svscr.cz/index.php?art=2026>>.
5. *Státní veterinární správa ČR: informační bulletin Státní veterinární správy ČR č. 4/2009* [online]. 2009, [cit. 26. prosince 2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.svscr.cz/files/ib0904.pdf>>.

PŘÍLOHY

PŘÍLOHA č. I - Statistiky za rok 2008 a 2009 o nevyhovující péči o zvířata

PŘÍLOHA č. II - Vyhláška č. 382/2004 Sb., o ochraně hospodářských zvířat při porážení, utrácení nebo jiném usmrcování, ve znění pozdějších předpisů

PŘÍLOHA č. III - Řízený rozhovor s Hanou Jarošovou, referentkou Odboru životního prostředí Městského úřadu Havlíčkův Brod

PŘÍLOHA č. IV - Řízený rozhovor s por. Romanem Adamem, příslušníkem územního odboru Policie ČR - Havlíčkův Brod, Oddělení hospodářské kriminality, služby kriminální policie a vyšetřování

PŘÍLOHA č. V - Řízený rozhovor s MVDr. Helenou Melounovou, veterinární inspektorkou Krajské veterinární správy kraje Vysočina - inspektorát Havlíčkův Brod

PŘÍLOHA č. I

Tabulka I.: Ochrana zvířat - výsledky kontrol podle skupin zvířat
Období: 01.01.2008 - 31.12.2008

Česká republika

Skupina zvířat	provedeno kontrol	kontrolováno zvířat	nevyhovující péče	
			počet kontrol	počet zvířat
Hospodářská zvířata celkem	12 026	30 890 266	634	107 163
Zájmová zvířata celkem	4 257	1 764 939	509	3 587
- zájmová zvířata - nebezpečný druh	820	8 691	21	36
- ostatní zájmová zvířata	3 437	1 756 248	488	3 551
Volně žijící zvířata celkem	253	27 760	20	102
- zvířata v ZOO	54	13 912	4	12
- zvířata cirkusů	69	1 580	4	24
- ostatní volně žijící zvířata	130	12 268	12	66
Laboratorní zvířata celkem	167	123 937	2	15
Celkem	16 703	32 806 902	1 165	110 867

Tabulka II.: Ochrana zvířat - výsledky kontrol podle druhu činnosti se zvířaty
Období: 01.01.2008 - 31.12.2008

Česká republika

Činnost	provedeno kontrol	kontrolováno zvířat	nevyhovující péče	
			počet kontrol	počet zvířat
Chov zvířat	11 131	19 863 406	982	101 677
Svody zvířat	1 036	275 192	34	984
Přeprava zvířat	2 309	6 620 877	27	3 797
Obchod se zvířaty	775	381 246	38	956
Rituální porážky zvířat	0	0	0	0
Ostatní porážky zvířat	830	4 680 957	74	3 307
Výuka na zvířatech	11	1 745	0	0
Ostatní pokusy na zvířatech	136	71 986	0	0
Veterinární činnost	314	905 912	2	0
Útulky a záchrané stanice	161	5 581	8	146
Celkem	16 703	32 806 902	1 165	110 867

Tabulka I.: Ochrana zvířat - výsledky kontrol podle skupin zvířat
Období: 01.01.2009 - 31.12.2009

Česká republika

Skupina zvířat	provedeno kontrol	kontrolováno zvířat	nevyhovující péče	
			počet kontrol	počet zvířat
Hospodářská zvířata celkem	10 388	23 225 521	376	26 403
Zájmová zvířata celkem	3 905	1 760 119	489	51 639
- zájmová zvířata - nebezpečný druh	333	3 983	7	56
- ostatní zájmová zvířata	3 572	1 756 136	482	51 583
Volně žijící zvířata celkem	258	57 911	13	88
- zvířata v ZOO	58	12 628	0	0
- zvířata cirkusů	55	1 335	6	27
- ostatní volně žijící zvířata	145	43 948	7	61
Laboratorní zvířata celkem	137	91 297	2	51
Celkem	14 688	25 134 848	880	78 181

Tabulka II.: Ochrana zvířat - výsledky kontrol podle druhu činnosti se zvířaty
Období: 01.01.2009 - 31.12.2009

Česká republika

Činnost	provedeno kontrol	kontrolováno zvířat	nevyhovující péče	
			počet kontrol	počet zvířat
Chov zvířat	9 241	11 311 710	710	24 929
Svody zvířat	1 052	181 438	22	264
Přeprava zvířat	2 064	11 347 709	26	12 503
Obchod se zvířaty	1 030	691 592	86	40 036
Rituální porážky zvířat	5	614	0	0
Ostatní porážky zvířat	705	934 492	28	184
Výuka na zvířatech	17	2 337	0	0
Ostatní pokusy na zvířatech	140	64 212	2	51
Veterinární činnost	258	594 053	2	159
Útulky a záchranné stanice	176	6 691	4	55
Celkem	14 688	25 134 848	880	78 181

PŘÍLOHA č. II

382/2004 Sb.

VYHLÁŠKA

ze dne 15. června 2004

o ochraně hospodářských zvířat při porážení, utrácení nebo jiném usmrcování

Změna: 424/2005 Sb.

§ 9

Postupy při usmrcování zvířat

(K § 5h zákona)

(7) Při utrácení hospodářských zvířat podle § 5 odst. 2 písm. e) zákona

a) utrácení skotu, koní, oslů a jejich kříženců nebo jim **hmotností podobných druhů zvířat** probíhá ve dvou fázích1. při omráčení je zvíře fixováno ve fixačním prostoru a omráčeno omračovacím přístrojem s upoutaným projektilem,

2. po uvolnění z fixačního prostoru je zvíře usmrceno elektrickým proudem (hodnota elektrického proudu 1,8 - 2,8 A/napětí 250 V) přiložením elektrod na srdeční krajinu a hřbet do úplného vymizení reflexů, minimálně 25 sekund; ke zlepšení vodivosti elektrického proudu se srdeční krajina a hřbet skotu zvlhčují 5% roztokem chloridu sodného,

b) utrácení prasat, ovcí, koz nebo jim **hmotností podobných druhů zvířat** probíhá ve dvou fázích1. při omráčení je zvíře ve fixačním prostoru sprchováno vodou a omráčeno elektrickým proudem (hodnota elektrického proudu 1,5 - 2,5 A/napětí 250 V) přiložením elektrod na hlavu minimálně 2 sekundy,

2. při usmrcení je zvíře ve fixačním prostoru usmrceno elektrickým proudem (hodnota elektrického proudu 1,4 - 2,1 A/napětí 250 V) přiložením elektrod na hrud' a při působení elektrického proudu do úplného vymizení reflexů, minimálně 10 až 25 sekund. Pro ovce jsou používány speciální usmrcovací kleště s hroty na kontaktních elektrodách, pro zvýšení vodivosti se místo dotyku elektrod s pokožkou zvířete musí zvlhčit, popřípadě se vlna v těchto místech odstraní ostříháním,

c) usmrcování selat, králíků, hlodavců, drůbeže, holubů nebo jim **hmotností podobných druhů zvířat** se provádí plynem CO₂ o koncentraci minimálně 70 % v zařízení sestávajícím z nepropustné komory vybavené rozvodem plynu a tlakové

nádoby s redukčním ventilem; použitá nepropustná komora musí být vybavena kontrolním přístrojem, který ukazuje nasycení prostoru plynem CO₂; prostor nepropustné komory je po dobu minimálně čtyř minut po uvolnění rozvodného ventilu tlakové nádoby zaplaven vpustí u dna plynem CO₂, potom jsou do něj umístěna zvířata minimálně po dobu čtyř minut a musí setrvat ve vytvořeném prostředí až do doby, kdy jsou mrtvá,

d) hejna drůbeže ve velkochovech jsou usmrcena elektrickým proudem (50 Hz, 180 V, 140 mA) ve vodní lázni po dobu minimálně čtyř sekund na zařízení fungujícím jako zkrácená porážecí linka; je rovněž možné postupovat podle písmene c) s využitím kapacity přizpůsobené nepropustné komory s plynem CO₂.

PŘÍLOHA č. III

Řízený rozhovor s Hanou Jarošovou, referentkou Odboru životního prostředí Městského úřadu Havlíčkův Brod

Otázka:

- 1. Považujete současný stav legislativní úpravy ochrany zvířat proti týrání za účinný? V případě negativního posouzení, můžete uvést některé návrhy na změny?**

Odpověď:

1. Současné znění zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání je dle našeho názoru dostatečně účinným nástrojem na ochranu zvířat proti týrání. Již z preambule zákona na vymezení jeho účelu v § 1 je zřejmý zájem zákonodárce chránit zvířata před jakoukoli formou týrání. V následujících paragrafech jsou pak dále podrobně a kvalitně zpracovány jednotlivé oblasti související s problematikou chovu zvířat a jejich ochranou. Spíše než nedokonalosti zákona spatřujeme problém ve velmi nízkém právním vědomí v této oblasti, a to zejména ze strany chovatelů, tedy osob, předmětem jejichž činnosti je právě chov zvířat. V některých případech můžeme mluvit přímo i o nezájmu, resp. neochotně seznámit se s právy a povinnostmi souvisejícími s danou činností. Samotný zákon a další právní předpisy upravují problematiku celkem komplexně - od zákazu týrání zvířat a propagace jakékoli formy týrání až po úpravu sankcí za porušení jednotlivých ustanovení zákona. U některých skutkových podstat týrání zvířat by bylo žádoucí zvýšit maximální výši ukládaných pokut.

Otázka:

- 2. Kde odborník subjektivně pocítuje hranici týrání zvířat se zřetelem na oblast správního a trestního práva?**

Odpověď:

2. Vycházíme-li z postavení obecních úřadů obcí s rozšířenou působností jako orgánu ochrany zvířat, je třeba upozornit, že úředníci vykonávající státní správu v oblasti ochrany zvířat proti týrání nemají ve většině případů odborné veterinární vzdělání. Při své činnosti (správní řízení) vycházejí (musí vycházet)

z odborného vyjádření krajské veterinární správy, které přísluší posoudit, zda k týrání došlo nebo se jedná o přestupek podle zákona či takové jednání naplňuje znaky trestného činu týrání zvířat. Hranice je dána samotným vymezením skutkové podstaty trestného činu týrání zvířat v § 302 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákona, kde se hovoří o zvlášť surovém nebo trýznivém způsobu týrání a dále o tomto jednání činěném veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném. Jde tedy o stupeň společenské nebezpečnosti protiprávního jednání. Při posuzování takového jednání se vždy přihlíží zejména k okolnostem, za kterých k týrání došlo, k osobě pachatele, ke způsobu provedení, k délce trvání protiprávního jednání, k tomu, zda byl pachatel za podobné jednání již potrestán apod.

Otázka:

3. Jaké problémy a úskalí vidíte v procesu dokazování? Jaké prostředky brání v zajišťování důkazů?

Odpověď:

3. K prokazování protiprávního jednání mají orgány ochrany zvířat k dispozici celou řadu důkazních prostředků. Základem je odborné posouzení krajské veterinární správy a dále pak následující tradiční důkazy jako výpovědi svědků, znalců, znalecké posudky atd. Vzhledem ke specifčnosti týrání zvířat je v určitých případech poměrně složité dokázat, že k týrání dochází (došlo). To souvisí se samotným vymezením jednotlivých forem týrání v § 4 zákona. Např. je otázkou, zda lze na základě jediné veterinární kontroly konstatovat, že zvířata jsou týrána podle § 4 odst. 1 písm. c) bod první zákona - omezování výživy zvířat včetně jeho napájení, a to ještě v situaci, kdy obviněný a další svědci toto tvrzení popírají. Pak přichází na řadu další důkazní prostředky, což s sebou nese další náklady správních orgánů a oddaluje se tak vydání meritorního rozhodnutí.

Otázka:

4. Jaké jsou podle Vás systémové nástroje součinnosti mezi orgány ochrany zvířat?

Odpověď:

4. Za nástroje součinnosti mezi orgány ochrany zvířat považují zejména metodické pokyny, stanoviska, instrukce, metodické porady a školení, spolupráce na připravovaných změnách zákonů a prováděcích předpisů.

Otázka:

- 5. Považujete bezpečnostní opatření na ochranu zvířat proti týrání za dostatečné? V případě negativního posouzení, můžete uvést některé návrhy systémových opatření?**

Odpověď:

5. Bezpečnostní opatření daná zákonem a dalšími právními předpisy považujeme nikoli za dokonalá, avšak dostatečná. Odkazují opět na nízké právní povědomí a na nezájem, i když můžeme říci, že aktivita veřejnosti v ochraně zvířat se znatelně zvyšuje.

Otázka:

- 6. Myslíte si, že oblast ochrany zvířat proti týrání je oblastí s relativně vysokou společenskou škodlivostí?**

Odpověď:

6. Dle našeho názoru se jednoznačně jedná o oblast s vysokou společenskou škodlivostí.

PŘÍLOHA č. IV

Řízený rozhovor s por. Romanem Adamem, příslušníkem územního odboru Policie ČR - Havlíčkův Brod, Oddělení hospodářské kriminality, služby kriminální policie a vyšetřování

Otázka:

- 1. Považujete současný stav legislativní úpravy ochrany zvířat proti týrání za účinný? V případě negativního posouzení, můžete uvést některé návrhy na změny?**

Odpověď:

1. Trestní sazby za spáchání trestného činu týrání zvířat dle § 203 trestního zákoníku jsou mírnější nežli za spáchání trestného činu týrání zvířat dle § 302 trestního zákona. Pachatele této trestné činnosti však můžeme postihovat za opakovanou recidivu a to i ve spojení se spácháním přestupku. Za týrání zvířat se však považuje jednání, které je ve skutkové podstatě tohoto trestného činu popsáno podle § 4 zákona č. 246/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů. I opakovanou recidivu u přestupku je možno postihnout podle § 203 trestního zákoníku.

Otázka:

- 2. Kde odborník subjektivně pocítuje hranici týrání zvířat se zřetelem na oblast správního a trestního práva?**

Odpověď:

2. Hranici mezi týráním zvířete a jeho výcvikem nebo omezením bych jako laik popsal asi takto: Určitě jsou zvířata, která potřebují výcvik, při kterém však dochází v mnoha případech k fyzickému násilí (zvíře pocítuje určitou bolest, pokud neuposlechne povelu). V těchto případech by nemělo být posuzováno jednání jako přestupkové či trestně-právní. Dále je s určitostí takto postupováno vůči hospodářským zvířatům, kdy v těchto případech při fyzickém násilí vůči těmto zvířatům, které pocítují bolest, nelze hovořit o týrání zvířete. V případech hladovění domácích či hospodářských zvířat je nutné posoudit jednotlivé konkrétní případy, kdy jednání pachatele, který se o domácí či hospodářská zvířata nestará, tato nekrmí, těmto nestele a neuklízí výkaly, jejich osud je mu

lhostejný. V tomto případě bych věc kvalifikoval jako uvedený trestný čin dle § 203 trestního zákoníku.

Otázka:

3. Jaké problémy a úskalí vidíte v procesu dokazování? Jaké prostředky brání v zajišťování důkazů?

Odpověď:

3. Při dokazování trestného činu týrání zvířat lze říci, že spáchání trestného činu utýrání zvířete je možné prokázat pouze se zajištěním důkazu ve formě videozáznamu či přímého svědectví nejméně dvou osob. Objekt, který byl usmrčen či utýrán, bývá často pachatelem likvidován beze svědků. Tudíž v dané věci je nespočetně spáchaných trestných činů podle § 203 trestního zákoníku, které nejsou zjištěny a dokumentovány policejním orgánem či orgánem ve správním řízení.

Otázka:

4. Jaké jsou podle Vás systémové nástroje součinnosti mezi orgány ochrany zvířat?

Odpověď:

4. K této otázce nemohu uvést konkrétní systémové nástroje, neboť součinnost mezi orgánem ochrany přírody a orgánem činným v trestním řízení je zcela nepochybně tehdy, kdy jsou ze strany těchto orgánů zjištěny skutečnosti nasvědčující spáchání trestné činnosti týrání zvířat podle § 203 trestního zákoníku, pak dojde k oznámení o podezření ze spáchání přestupku či trestného činu.

Otázka:

5. Považujete bezpečnostní opatření na ochranu zvířat proti týrání za dostatečné? V případě negativního posouzení, můžete uvést některé návrhy systémových opatření?

Odpověď:

5. K dané otázce mohu uvést, že novelizovaný trestní zákoník je dostatečnou ochranou zvířat proti týrání. Dle mého názoru, bych za návrh považoval posuzovat jednotlivé skutky podle konkrétního případu, tyto řešit v prvopočátku

formou přestupkového řízení, v případě opakované recidivy tyto případy dokumentovat v trestním řízení.

Otázka:

6. Myslíte si, že oblast ochrany zvířat proti týrání je oblastí s relativně vysokou společenskou škodlivostí?

Odpověď:

6. V trestné činnosti týrání zvířat dle § 203 trestního zákoníku spatřuji, podle skutkových podstat veškerých trestných činů uvedených ve zvláštní části, středně vysokou společenskou škodlivost a to pouze v jednání, kdy dojde k usmrcení či utýrání jednoho jedince osobou pachatele. V případech usmrcení či utýrání většího počtu zvířat lze spatřovat vysokou společenskou škodlivost pachatele uvedeného trestného činu, neboť jeho jednání je zcela promyšlené a provedené za určitou pohnutkou.

PŘÍLOHA č. V

Řízený rozhovor s MVDr. Helenou Melounovou, veterinární inspektorkou Krajské veterinární správy kraje Vysočina - inspektorát Havlíčkův Brod

Otázka:

- 1. Považujete současný stav legislativní úpravy ochrany zvířat proti týrání za účinný? V případě negativního posouzení, můžete uvést některé návrhy na změny?**

Odpověď:

1. Současný stav legislativní úpravy je účinný hlavně v oblasti kvalifikace činů a sankcí. Naráží ale při výkonu kontrol na další legislativu např. týkající se ochrany obydlí. Také může být problém s dokazováním, kdy se podle řady svědků majitel o zvíře údajně nestará, to je přesto v dobré výživné i psychické kondici a má dostatek prostoru. Často sousedé tvrdí, že ho krmí sami. Majitel ale popírá, že by se o zvíře nestaral. Vzhledem k tomu, že nejsem právník, netroufám si formulovat návrh na změny.

Otázka:

- 2. Kde odborník subjektivně pocítuje hranici týrání zvířat se zřetelem na oblast správního a trestního práva?**

Odpověď:

2. V případě např. závažných případů týrání (brutálních), opakovaných případů týrání, propagace týrání by mělo posouzení dle mého názoru spadat pod trestní právo. Ve většině případů (ze zkušenosti) postačuje řešení jako správní delikt.

Otázka:

- 3. Jaké problémy a úskalí vidíte v procesu dokazování? Jaké prostředky brání v zajišťování důkazů?**

Odpověď:

3. Hlavní problém vidím v tom, že zvířata v zájmovém chovu jsou často chována přímo v obydlí, kde kontrolující nemá právní nárok vstupovat do tohoto prostoru (pouze v ojedinělých případech, nikoli při běžné kontrole). Závisí tedy pouze na subjektu, jestli je kontrolujícího vpustí dovnitř. Často se také svědci

nepřípustného jednání nechtějí oficiálně vyjádřit do protokolu a není tak možno takové jednání ani dosvědčit či ověřit (pokud nejsou zjevné fyzické známky na zvířeti v případě, že mám vůbec možnost zvíře vyšetřit).

Otázka:

4. Jaké jsou podle Vás systémové nástroje součinnosti mezi orgány ochrany zvířat?

Odpověď:

4. Systémové nástroje součinnosti mezi orgány ochrany zvířat fungují bez problémů, časově jsou poněkud zdržovány komunikací systémem datových schránek a krajským zřízením. V rámci okresů bylo možno věci řešit operativněji (řešení situací přímo na místě nebo s minimálním časovým zpožděním).

Otázka:

5. Považujete bezpečnostní opatření na ochranu zvířat proti týrání za dostatečné? V případě negativního posouzení, můžete uvést některé návrhy systémových opatření?

Odpověď:

5. Bezpečnostní opatření by byla dostatečná, ale naráží neustále na to, že zvíře je de facto věc a odejmout ji lze pouze v závažných případech. Dále pak bývá problém s umístěním odebraných zvířat do náhradní péče a platbami za ni.

Otázka:

6. Myslíte si, že oblast ochrany zvířat proti týrání je oblastí s relativně vysokou společenskou škodlivostí?

Odpověď:

6. Vzhledem ke zkušenostem s problematikou týrání za posledních možná víc jak 10 let bych řekla, že zde na okrese Havlíčkův Brod vzhledem k počtu a povaze případů není velká společenská škodlivost. Na většinu případů se přijde na základě stížnosti. Často je to způsob řešení sousedských vztahů a nejedná se o týrání, další velkou skupinou jsou drobnější přestupky a opravdu vážných případů je tak 1 - 2 %.

ABSTRAKT

STARÁ, A. *Ochrana zvířat proti týrání v intencích správního a trestního práva : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2010. 62 s. Vedoucí bakalářské práce Mgr. et Bc. Josef Kříha

Klíčová slova: ochrana, týrání, zákon, zvíře

Bakalářská práce se zabývá problematikou ochrany zvířat proti týrání se zřetelem na situaci v České republice. Analyzuje vzájemný vztah mezi člověkem a zvířetem jak z hlediska historického, tak současného. Zaobírá se vybranými oblastmi výskytu týrání zvířat (přeprava, veřejné vystoupení, pokusy, usmrcování) a samotnou propagací. Z převážné části vychází z české legislativní úpravy předpisů a prostředků opírající se o zkoumanou oblast. Syntetizuje základní pojmy a do jisté míry se snaží ozřejmit nedostatečné zaručení práv zvířat. Práce dále pojednává o správně-právních a trestně-právních dopadech za porušení ustanoveních o ochraně zvířat proti týrání. Poukazuje na postavení jednotlivých orgánů ochrany zvířat při zkoumání skutečností týkajících se ochrany zvířat. Práce klade důraz na možnost snížení počtu týraných a utýraných zvířat formou návrhů či systémových opatření a shrnuje poznatky nejen ze stěžejních zákonů, ale také z osobních zkušeností.

ABSTRACT

STARÁ, A. *Protection of animals against torture in terms of administrative and criminal law : Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2010. 62 p. Supervisor: Mgr. et Bc. Josef Kříha

Keywords: security, maltreatment, law, animal

This bachelor thesis deals with questions of protecting animals against maltreatment with regard to the Czech republic. It analyzes the relationship between man and animal from the historical and contemporary point of view. The paper deals with selected areas of animal abuse (transportation, public performance, experimentation, killing) and the promotion of abuse itself. The major theme stems from the Czech legislative rules, regulations and resources based on the surveyed area. It synthesizes the basic concepts and to some extent tries to explain the lack of guarantees of the animal rights. The narrative also deals with the legal and prosecutorial/criminal implications of a breach of the provisions on the protection of animals against cruelty. The thesis points out the status of animal protection authorities in examining the facts relating to the protection of animals; and emphasizes the possibility of reducing the number of abused and mistreated animals in the form of proposals or systemic action and summarizes the key findings not only of fundamental laws, but also from personal experience.

